

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA EVROPSKÉ INTEGRACE

Angažovanost Evropské unie a OSN při dodržování ekonomických a sociálních lidských
práv

The European Union and the United Nations Engagement in Respect
for Economic and Social Human Rights

Student: Tereza Paseková

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Eva Kovářová, Ph.D.

Ostrava 2015

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra evropské integrace

Zadání bakalářské práce

Student:

Tereza Paseková

Studijní program:

B6202 Hospodářská politika a správa

Studijní obor:

6210R004 Eurospráva

Téma:

Angažovanost Evropské unie a OSN při dodržování ekonomických
a sociálních lidských práv
The European Union and the United Nations Engagement in Respect
for Economic and Social Human Rights

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
2. Význam lidských práv a jejich dimenze
3. Postavení EU a OSN v otázkách dodržování ekonomických a sociálních lidských práv
4. Zhodnocení dodržování vybraných ekonomických a sociálních práv v EU a ve světě
5. Závěr

Seznam použité literatury

Seznam zkratek

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Seznam příloh

Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

KRATOCHVÍL, Jan. *Sociální práva v Evropské úmluvě na ochranu lidských práv a Mezinárodním paktu o občanských a politických právech*. Praha: Univerzita Karlova, 2010. 224 s. ISBN 978-80-87146-38-5.
KREJČÍ, Oskar. *Lidská práva*. Praha: Professional Publishing, 2011. 176 s. ISBN 978-80-7431-056-0.
UNITED NATIONS. DEPARTMENT OF PUBLIC INFORMATION. *Basic Facts about the United Nation*. New York: United Nations publication, 2011. 309 s. ISBN 978-92-1-101235-4.

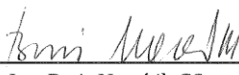
Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

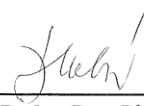
Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Eva Kovářová, Ph.D.**

Datum zadání: 21.11.2014

Datum odevzdání: 07.05.2015

Ing. Boris Navrátil, CSc.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

„Prohlašuji, že jsem celou práci vypracovala samostatně.“

V Ostravě dne 5.5.2015

Tereza Paseková

Ráda bych poděkovala své vedoucí Ing. Evě Kovářové za odbornou pomoc, konzultace a cenné rady při zpracování této bakalářské práce. Dále bych ráda poděkovala Miloslavě Theodorové a Mgr. Marcele Křížkové za cenné rady a připomínky při zpracovávání bakalářské práce.

OBSAH

1	ÚVOD	5
2	Význam lidských práv a jejich dimenze	6
2.1	Historie lidských práv	7
2.2	Evropská unie	10
2.2.1	Lidská práva v Evropské unii	11
2.3	Organizace spojených národů	14
2.3.1	OSN: Základní fakta	14
2.3.2	Lidská práva a OSN	16
2.3.3	Všeobecná deklarace lidských práv	17
3	Postavení EU a OSN v otázkách dodržování ekonomických a sociálních lidských práv	20
3.1	OSN v otázkách dodržování ekonomických a sociálních lidských práv	20
3.1.1	Orgány Charty OSN	20
3.1.2	Orgány vyplývající ze Smluv	26
3.1.3	Podpora a ochrana lidských práv ze strany OSN	34
3.2	EU v otázkách dodržování ekonomických a sociálních lidských práv	35
3.2.1	Orgány Evropské komise	36
3.2.2	Orgány Rady EU	37
3.2.3	Orgány Evropského parlamentu	39
3.2.4	Evropský veřejný ochránce práv	40
3.3	Shrnutí	40
4	Zhodnocení dodržování vybraných ekonomických a sociálních práv v EU a ve světě	42
4.1	Východiska analýzy vybraných zemí a ukazatelů	42
4.1.1	Specifikace zemí	42
4.1.2	Specifikace a vyhodnocení vybraných ukazatelů	50

4.2	Rozvojové cíle tisíciletí	59
4.2.1	Cíle a úkoly tisíciletí.....	59
4.2.2	Přehled plnění cílů	61
4.3	Nezávislé organizace	62
4.3.1	Amnesty International	62
4.3.2	Lékaři bez hranic	63
4.4	Shrnutí.....	64
5	ZÁVĚR.....	66

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

SEZNAM ZKRATEK

SEZNAM TABULEK

SEZNAM OBRÁZKŮ

PROHLÁŠENÍ O VYUŽITÍ VÝSLEDKŮ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

1 ÚVOD

Ačkoliv dodržování lidských práv se zlepšuje a ekonomická a sociální práva jsou široce podporována mnoha organizacemi, a to především Evropskou unií a Organizací spojených národů, tak i přes to lze najít mnoho případů jejich porušování a zneužívání.

Cílem bakalářské práce je charakterizovat obecně lidská práva a podrobněji popsat ekonomická a sociální práva. Popsat mechanismy a nástroje, které slouží k jejich prosazování a dodržování, jak se angažuje Evropská unie a Organizace spojených národů při prosazování těchto práv. V praktické části je provedeno zhodnocení dodržování vybraných ekonomický a sociálních práv pomocí vybraných ukazatelů.

Bakalářská práce je členěna do tří obsahových kapitol. První obsahová kapitola vymezuje lidská práva a popisuje jejich dimenze. V první části kapitoly je popsána stručná historie lidských práv. Druhá část popisuje zapojení Evropské unie v provádění a dodržování lidských práv. V třetí části je popsána Organizace spojených národů a její angažovanost v otázce lidských práv.

Druhá obsahová kapitola se zaměřuje na postavení EU a OSN v otázkách dodržování ekonomických a sociálních lidských práv. V první části je popsána OSN a její orgány, které pomáhají v dodržování a podporování lidských práv. Druhá část popisuje orgány EU v oblasti lidských práv.

Třetí obsahová kapitola přináší zhodnocení vybraných ekonomických a sociálních práv v EU a ve světě. V první části kapitoly jsou popsány jednotlivé země a ukazatele, které budou hodnoceny. V druhé části přináším zhodnocení plnění Rozvojových cílů tisíciletí. Třetí část popisuje vybrané nevládní mezinárodní organizace angažující se v problematice lidských práv.

Pro zpracování bakalářské práce byly informace získány především z anglických internetových zdrojů (např. webové stránky významných mezinárodních organizací) a odborných knih. Téma je velice široké a příliš mnoho autorů se jím v České republice nezabývá. Proto je omezen počet knižních publikací, ze kterých práce mohla čerpat.

2 Význam lidských práv a jejich dimenze

Vymezení a chápání pojmů lidská práva je odlišné podle toho, který autor se o toto téma zajímá. Lidská práva jsou průřezovou oblastí a zabývají se jí mnohé společenské vědy (politologie, právo, mezinárodní vztahy, filosofie, atd.) (Smekal, 2009).

Před definicí lidských práv by měly být vysvětleny dva pojmy jako je člověk a právo. Člověk je druh *Homo sapiens* (člověk moudrý). Muž, žena nebo dítě má určitá práva. Jde o věci, na které má každý člověk právo nebo jsou dovoleny, jde o svobody člověka. Na základě této definice je možno říci, že lidská práva jsou práva, na které má každý člověk nárok (www.humanrights.com, 2015). Lidská práva mohou být brána jako ujednání a respektování důstojnosti národa, jako soubor morálních a právních směrnic, které podporují uznání našich hodnot, naší identity a schopnost zajistit přiměřenou životní úroveň (www.humanrights.gov.au, 2015).

Josef Blahož z pohledu právní vědy vymezuje lidská práva jako „obecně závazná pravidla chování zaručována a sankcionována státní mocí, která směřují k uskutečňování a reprodukci zvláště vybraných kvalit lidského života, a která určují podstatu dané společnosti a státu“ (Smekal, s. 23, 2009). Z pohledu politologie a sociologie Blahož vymezuje lidská práva jako pravidla chování akceptovaná konsenzuálně většinou společnosti bez ohledu na jejich formu a na to, zda jsou akceptována (Smekal, 2009).

Například Frédérie Sudre, francouzský právní vědec, vytvořil pyramidu, která ilustruje přístup k lidským právům ve třech rovinách. Základním východiskem je rovina filosofická, kterou tvoří filosofické přesvědčení a názory. Filosofickou rovinu mohou ovlivňovat také teoretické práce politické filosofie. Tyto teoretické práce mohou být použity politickými aktéry v politické rovině při politických procesech. Toto vše může vyústit až do roviny právní, jež je představována právními předpisy (Smekal, 2009).

Lidská práva jsou dělena na práva občanská, politická, sociální, hospodářská, kulturní a solidarity. Tato práva se rozděluje do tří generací, podle toho, jak vznikla. Do první generace patří práva občanská a politická, která vznikala z důvodu znemožnění státní moci utlačovat občany a aby jim mohla zajistit účast na vládě. Práva druhé generace jsou práva sociální, hospodářská a kulturní, která zajišťují aktivní zásahy státu v těchto oblastech.

V třetí generaci jsou práva solidarity, která se snaží zajistit právo na kvalitní životní prostředí, právo na kulturní bohatství, atd. (Smekal, 2009).

S lidskými právy se často pojí i termín generace lidských práv. Práva první generace jsou práva občanská a politická, protože byla definována v historii lidských práv dříve. Práva druhé generace jsou práva sociální, která vznikala později se sociálními hnutími. Smyslem generace práv není nahradit první práva druhými, ale jsou rozděleny do generací, tak jak postupně vznikala. (Kratochvíl, 2010)

2.1 Historie lidských práv

V minulosti nebyla žádná lidská práva. Pak se objevila myšlenka, že lidé by měli mít určité svobody. Idea lidských práv se utvářela do dnešní podoby po několik staletí. Avšak žádná idea se nesetkala s tolika nezdary a porážkami jako právě myšlenka o lidských právech. Tato idea byla po hrůzných činech z druhé světové války sepsána v dokumentu s názvem Všeobecná deklarace lidských práv.

a) Kýrův válec

V roce 539 před naším letopočtem armáda Kýra II., prvního krále starověké Persie, dobyla město Babylon. Po dobytí Babylonu osvobodil otroky a prohlásil, že všichni lidé mají právo na své vlastní náboženství a zasadil se o rasovou rovnost. Tyto a ještě jeho další dekrety byly zaznamenány na hliněném válci klínovým písmem. Tento válec je dnes znám jako Kýrův válec, a je považován za první chartu o lidských právech na světě. Je přeložen do 6 úředních jazyků OSN a její ustanovení se rovná prvním čtyřem článkům Všeobecné deklarace lidských práv.

Z Babylonie se idea o lidských právech rozšířila do Indie, Řecka a Říma. Vznikl pojem přirozené právo. Tento pojem označuje skutečnost, že lidé mají tendenci dodržovat určité nepsané zákony, které vyplývají z přirozenosti člověka, rozumu nebo božích přikázání (www.humanrights.com, 2015).

b) Magna Charta Libertatum

V roce 1215 král Anglie Jan Bezzemek často porušoval řadu starých zákonů a zvyklostí, kterými se Anglie řídila. Kvůli tomuto chování byl pod nátlakem donucen v 63 článcích stanovit meze své moci ve vztahu k svobodným pánům a církvi. Mezi ustanovení bylo právo kostela být bez vládních zákonů, právo všech občanů na vlastnictví a dědění majetku a právo na to být chráněn před nadměrnými daněmi, atd. (Krejčí, 2009).

Magna Charta neboli Velká listina práv a svobod měla pravděpodobně nejvýznamnější vliv na rozsáhlý historický proces, který vedl k vytvoření zásad ústavního práva v dnešním anglicky mluvícím světě. Magna Charta je všeobecně považována za jednu z nejdůležitějších právních dokumentů ve vývoji moderní demokracie a je také důležitým mezníkem v boji za svobodu. Od svého vzniku byla už třikrát revidována. Poslední revize se stala formálním zákonem a slouží jako text, na nějž se ve Velké Británii odvolávají právní rozhodnutí (www.humanrights.com, 2015).

c) Petiční právo

V roce 1628 bylo vydáno anglickým parlamentem a podepsáno Karlem I. petiční právo, které bylo prohlášením o občanských svobodách. O petiční právo se zasadil Sir Eduard Coke.

Toto právo bylo založeno na dřívějších zákonech a chartách. Bylo postaveno na čtyřech zásadách:

1. daně nemohou být vybírány bez souhlasu parlamentu,
2. nikdo nemůže být uvězněn bez důvodu,
3. s žádným vojákem nemůže být jednáno jinak na základě občanství,
4. stanné právo nesmí být použito v době míru.

Petiční právo bylo jedním z dalších mezníků v rozvoji lidských práv (www.humanrights.com, 2015).

d) Deklarace nezávislosti Spojených států amerických

Dne 4. července 1776 Kongres Spojených států amerických schválil Deklaraci nezávislosti. Hlavním autorem Deklarace byl Thomas Jefferson, který se stal později třetím prezidentem Spojených států amerických. Deklarace nezávislosti byla vydána v několika formách. Původně byla publikována jako velkoplošná tabule, která byla široce distribuována a byla pořádána čtení pro veřejnost.

Byla v ní zdůrazněna dvě hlavní témata, a to individuální práva a právo na revoluci. Deklarace nezávislosti se od ostatních dokumentů liší tím, že se nesnaží nalézat práva pro vybrané skupiny obyvatelstva, ale určuje práva pro všechny skupiny lidí. Deklarace nezávislosti byla velkou inspirací pro pozdější dokumenty o lidských právech. Tyto myšlenky byly široce uznávány Američany a postupně se rozšířily i do světa, kde ovlivnily zejména Velkou francouzskou revoluci, ale také i další revoluce (www.humanrights.com, 2015).

e) Ústava Spojených států amerických a Listina práv Spojených států amerických

V létě roku 1787 v Philadelphii byla vydána Ústava Spojených států amerických. Je to základní zákon federálního amerického systému vlády a nejvýznamnější mezník západního světa. Je to nejstarší vnitrostátní ústava a definovala hlavní orgány vlády, jejich jurisdikci a základní práva občanů.

15. prosince 1791 bylo vydáno deset dodatků k Ústavě Spojených států amerických, které omezují moc americké federální vlády a mají za úkol chránit práva všech občanů, obyvatel a návštěvníků amerického území. Tyto dodatky jsou známy pod názvem Listina práv Spojených států amerických. Listina práv chrání svobodu projevu, náboženského vyznání, shromažďování, právo na petici a právo na držení a nošení zbraně. Dále zakazuje federální vládě zbavení jakékoliv osoby života, svobody a majetku bez řádného soudního procesu (www.humanrights.com, 2015).

f) Deklarace práv člověka a občana

Deklarace práv člověka a občana byla vydána 26. srpna 1789 Ústavodárným národním shromážděním. Byl to první krok k napsání ústavy pro Francouzskou republiku. Deklarace ve svých sedmnácti článcích prohlašuje, že všichni občané mají mít zaručená práva, jako je právo svobody, majetku, bezpečí a odolnosti vůči útlaku. Francouzská ústava z roku 1791 v sobě zahrnuje Deklaraci práv člověka a občana a ústava z roku 1958 se ve své preambuli zmiňuje o Deklaraci. Deklarace práv člověka a občana byla vtělena do ústavy z roku 1791 a francouzská ústava z roku 1958 se ve své preambuli na ní do dneška odvolává (www.humanrights.com, 2015; Krejčí, 2009).

g) První ženevská úmluva

V roce 1864 se šestnáct evropských zemí a několik amerických států zúčastnilo konference v Ženevě na pozvání Švýcarské spolkové rady. Diplomatická konference se konala za účelem přijetí konvence pro ošetření raněných vojáků v boji. Hlavní zásady stanovené v úmluvě a upravené v pozdějších ženevských úmluvách uváděly povinnost bez diskriminace pečovat o raněné a nemocné vojáky (www.humanrights.com, 2015).

h) Organizace spojených národů a Všeobecná deklarace lidských práv

Organizace spojených národů a Všeobecná deklarace lidských práv byla jedním z hlavních soudobých mezníků a jsou podrobněji popsána v následujících kapitolách.

2.2 Evropská unie

Evropská unie je unikátní hospodářsko-politické společenství, které je tvořeno 28 státy z evropského kontinentu. Evropská unie vznikla jako reakce na hrůzy druhé světové války a od té doby se formovala do své podoby až dodnes. V roce 1958 bylo založeno Evropské hospodářské společenství za spolupráce 6 zemí a to Francie, Itálie, Velké Británie, Belgie, Lucemburska a Nizozemí. Z počátku šlo o hospodářskou spolupráci, ale postupem času se přidala i oblast politická, která řešila široké spektrum oblastí. V roce 1993 Maastrichtská smlouva změnila Evropské hospodářské společenství na Evropskou unii. Evropská unie se

svou činností snaží přispívat k zachování míru, stability a prosperity ve světě. Evropská unie funguje jako právní stát, který definují zakládající smlouvy.

2.2.1 Lidská práva v Evropské unii

Podporovat a respektovat lidská práva je jedním z hlavních cílů Evropské unie. Hlavními hodnotami Evropské unie jsou lidská důstojnost, svoboda, demokracie, rovnost, právní stát a dodržování lidských práv. Hlavním dokumentem, který chrání lidská práva v Evropské unii, je Listina základních práv EU, která je součástí Lisabonské smlouvy podepsané v roce 2009. Do roku 2009 byla lidská práva zakotvena v Listině základních práv z roku 2000. Tato základní práva musí být dodržována všemi orgány EU a vládami členských zemí. Země, které mají zájem o vstup do Evropské unie, musí lidská práva také dodržovat. Dohody o spolupráci s třetími zeměmi musí obsahovat ustanovení o lidských právech (www.eeas.europa.eu, 2014).

a) Listina základních práv Evropské unie

Listina základních práv EU byla vyhlášena Evropským parlamentem, Radou Evropské unie a Evropskou Komisí. Listina základních práv a svobod obsahuje preambuli a sedm hlav (Listina základních práv EU, 2010).

- **Preambule**

V preambuli jsou popsána práva, která Evropská unie sdílí a chce dodržovat. Uplatňování těchto práv s sebou nese odpovědnost a povinnosti, jak ve vztahu k druhým, tak ve vztahu k lidskému společenství a budoucím generacím.

- **Hlava I – Důstojnost**

V této hlavě se píše o:

- lidské důstojnosti, která má být nedotknutelná, respektovaná a chráněná,
- právu na život, kde se píše mimo jiné o tom, že nikdy nikdo nesmí být odsouzen k trestu smrti ani popraven,
- právu na nedotknutelnost lidské osobnosti

- musí být respektována fyzická a duševní nedotknutelnost,
- musí být dodržovány principy v lékařství a biologii,
- zákazu mučení a nelidského či ponižujícího zacházení anebo trestu,
- zákazu otroctví a nucené práci.

- **Hlava II – Svoboda**

V hlavě druhé se píše o:

- právu na svobodu a bezpečnost,
- respektování soukromého a rodinného života,
- ochraně osobních údajů,
- právu uzavřít manželství a právu založit rodinu,
- svobodě myšlení, svědomí a náboženského vyznání,
- svobodě projevu a informací,
- svobodě shromažďování a sdružování,
- svobodě umění a vědy,
- právu na vzdělání,
- právu svobodné volby povolání a právu pracovat,
- svobodě podnikání,
- právu na vlastnictví, kde jde o vlastnictví majetku a o duševní vlastnictví,
- právu na azyl,
- ochraně v případě vystěhování, vyhoštění nebo vydání.

- **Hlava III – Rovnost**

V hlavě třetí se píše o:

- rovnosti před právem,
- zákazu diskriminace – z důvodu pohlaví, rasy, barvy pleti, etnického nebo sociálního původu, genetických rysů, jazyka, náboženského vyznání či přesvědčení, atd.,
- kulturní, náboženské a jazykové rozmanitosti,
- rovnosti žen a mužů,
- právech dětí,
- právu starších osob,
- začlenění osob se zdravotním postižením.

- **Hlava IV – Solidarita**

Hlava čtvrtá pojednává o:

- právu pracovníka na informování a na projednávání v podniku,
- právu na kolektivní vyjednávání a akci,
- právu na přístup ke službám zaměstnanosti,
- ochraně v případě neoprávněného propuštění,
- slušných a spravedlivých pracovních podmínkách,
- zákazu dětské práce a ochraně mladých lidí při práci,
- rodinném a pracovním životě,
- sociálním zabezpečení a sociální pomoci,
- ochraně zdraví,
- přístupu ke službám obecného hospodářského zájmu,
- ochraně životního prostředí,
- ochraně spotřebitele.

- **Hlava V – Občanská práva**

V této hlavě se píše o:

- právu volit a být volen ve volbách do Evropského parlamentu,
- právu volit a být volen v obecních volbách,
- právu na řádnou správu,
- právu na přístup k dokumentům,
- Evropském veřejném ochránci práv,
- petičním právem,
- volném pohybu a pobytu,
- diplomatické a konzulární ochraně.

- **Hlava VI – Soudnictví**

Hlava šestá pojednává o:

- právu na účinnou právní ochranu a spravedlivém procesu,
- presumpci nevinu a právu na obhajobu,
- zásadách zákonitosti a přiměřenosti trestních činů a trestů,

- právu nebýt dvakrát trestně stíhán nebo trestán za stejný trestní čin.
- **Hlava VII – Obecná ustanovení upravující výklad a použití listiny**

Tato hlava pojednává o:

- oblasti použití,
- rozsahu a výkladu práv a zásad,
- úrovni ochrany,
- zákazu zneužití práv.

2.3 Organizace spojených národů

Organizace spojených je mezinárodní organizace, která byla založena po druhé světové válce v roce 1945. Zakládající státy se zavázaly k udržování mezinárodního míru a bezpečnosti, k rozvíjení přátelských vztahů mezi národy, k podpoře sociálního pokroku, k lepší životní úrovni a podpoře lidských práv.

2.3.1 OSN: Základní fakta

Předchůdcem Organizace spojených národů byla Společnost národů, která vznikala v roce 1919 v rámci Versailleské smlouvy jako reakce na první světovou válku. Měla za cíl podporu mezinárodní spolupráce a dosažení míru a bezpečnosti. Společnost národů zanikla poté, co se jí nepodařilo zabránit vypuknutí druhé světové války.

Na konferenci Spojených národů o mezinárodním uspořádání v roce 1945 v San Francisku se sešlo 50 zemí a vypracovaly Chartu OSN. 26. června 1945 Chartu podepsalo 51 zemí. Organizace spojených národů vznikla oficiálně 24. října 1945. Dnes má OSN 193 členů a díky této velké členské základně dosáhne práce OSN do každého koutu světa. OSN není jen o udržování a budování míru, předcházení konfliktům a humanitární pomoci. OSN se zaměřuje na široké spektrum otázek z oblasti udržitelného rozvoje, životního prostředí, ochrany uprchlíků, pomoci při katastrofách, boji proti terorismu, odzbrojení a nešíření jaderných zbraní, podpory lidských práv a demokratizace, rovnosti žen a mužů, atd. Tyto aktivity jsou důležité pro dosažení cílů organizace a dosažení bezpečnějšího světa pro tuto i budoucí generaci (www.un.org, 2014).

Členství v Organizaci spojených národů je přístupné všem mírumilovným státům ochotným přijmout povinnosti vyplývající z Charty a odhodlaným a schopným tyto povinnosti plnit. Charta Organizace spojených národů je ustanovující dokument, který stanovuje práva a povinnosti členských států a stanovuje orgány a postupy fungování OSN (Fakta a čísla OSN, 2005).

Charta Organizace spojených národů je ustanovující dokument, který stanovuje práva a povinnosti členských států a stanovuje orgány a postupy fungování OSN. Charta určuje šest základních orgánů OSN: Valné shromáždění, Radu bezpečnosti, Ekonomickou a sociální radu, Poručenskou radu, Mezinárodní a soudní dvůr a Sekretariát OSN. OSN zahrnuje další agentury, programy a orgány.

Cíle OSN jsou definované v Chartě OSN a jsou následující (Basic Facts about the United Nations, 2011):

- udržování míru a bezpečnosti na celém světě,
- rozvíjení přátelských vztahů mezi národy, které jsou založené na respektování zásad rovnoprávnosti a práva na sebeurčení národů,
- partnerství států při řešení ekonomických, sociálních, kulturních a humanitárních otázek a podpoře lidských práv a svobod,
- být hlavním centrem pro harmonizaci kroků, které jsou národy podnikány v zájmu dosažení těchto společných cílů.

Organizace spojených národů vychází z šesti zásad. První zásadou je, že jsou si všechny členské státy před sebou navzájem rovny a jsou suverénní. Druhou zásadou se členské státy zavazují plnit své povinnosti vyplývající z Charty. Třetí zásada říká, že všechny členské státy jsou povinny řešit mezinárodní spory mírovými prostředky a nesmí svým jednáním ohrožovat mezinárodní mír, bezpečnost a spravedlnost. Čtvrtá zásada hovoří o tom, že se členské státy musejí vyvarovat vyhrožování silou a používání síly proti jiným členským státům. Pátou zásadou OSN je, že všechny členské státy jsou povinny poskytnout veškerou dostupnou pomoc při jakékoliv akci, ke které se Organizace zaváže na základě Charty. Poslední šestá zásada zdůrazňuje, že žádné ustanovení Charty neopravňuje Organizaci spojených národů k tomu, aby se vměšovala do otázek, které jsou výlučně ve vnitřní kompetenci jakéhokoliv státu (Basic Facts about the United Nations, 2011).

2.3.2 Lidská práva a OSN

Organizace spojených národů považuje za jeden ze svých největších úspěchů vytvoření uceleného souboru právních norem na ochranu lidských práv. Jsou v nich definována práva ekonomická, kulturní, sociální, občanská a politická. OSN vytvořila mechanismy na ochranu těchto práv a podporuje státy při jejich naplňování. Téměř všechny orgány a specializované agentury se podílejí na ochraně lidských práv. OSN informuje celosvětovou veřejnost o jejích nezcizitelných právech pomocí vzdělávacích kampaní, školicích programů a technické pomoci, která zlepšuje soudní a trestní systémy. Základními prameny jsou Charta OSN a Všeobecná deklarace lidských práv, které jsou z roku 1945 a 1948. Dalšími důležitými dokumenty jsou Mezinárodní pakt o ekonomických, sociálních a kulturních právech, Mezinárodní pakt o občanských a politických právech a další úmluvy a normy a pravidla prosazující ochranu lidských práv.

V Chartě OSN je v preambuli vyjádřena „víra v základní lidská práva, důstojnost a jedinečnost lidských bytostí, rovnost práv žen a mužů, malých i velkých národů“. V prvním článku jsou zakotveny čtyři základní cíle, které mají za úkol „podporovat a posilovat úctu k lidským právům a základním svobodám pro všechny bez rozdílu rasy, pohlaví, jazyka nebo náboženství“. Další články Charty říkají, aby státy a OSN společně usilovaly o všeobecné přijetí lidských práv.

Dalším důležitým ustanovením v oblasti lidských práv jsou Mezinárodní pakt o ekonomických, sociálních a kulturních právech a Mezinárodní pakt o občanských a politických právech. Všeobecná deklarace lidských práv, Mezinárodní pakt o ekonomických, sociálních a kulturních právech a Mezinárodní pakt o občanských a politických právech tvoří Mezinárodní listinu lidských práv. Mezinárodní pakt o ekonomických, sociálních a kulturních právech vstoupil v platnost v roce 1976 a do dnešní doby byl ratifikován 162 státy. Roku 1985 Ekonomická a sociální rada ustanovila Výbor pro ekonomická, sociální a kulturní práva, který měl za úkol dohlížet na zavádění paktu ve státech, které ho podepsaly, a dále zkoumá zprávy a jedná o nich se zástupci příslušných vlád. Mezinárodní pakt o občanských a politických právech a s ním související jeho První opční protokol spolu vstoupily v platnost v roce 1976. Dále s tímto paktem souvisí i Druhý opční protokol, který byl přijat v roce 1989. K tomuto paktu se přihlásilo 168 členských států, k prvnímu Opčnímu protokolu 115 a Druhému opčnímu protokolu 81. První opční

protokol souvisí s petičním právem. Druhý opční protokol souvisí se zrušením trestu smrti (www.un.org, 2014).

2.3.3 Všeobecná deklarace lidských práv

Všeobecná deklarace lidských práv je základním kamenem souboru zákonů o lidských právech. Smyslem deklarace bylo vytvoření všeobecné normy, kterou by dodržovaly všechny národy. Dne 10. prosince 1948 byla Deklarace vytvořena a od té doby je tento den slaven jako Mezinárodní den lidských práv. Deklarace obsahuje práva občanská, politická, kulturní, ekonomická a sociální práva. Deklarace je mnoha odborníky stavěna na úroveň zvykového práva, protože je všeobecně respektována a používána pro posuzování jednání jednotlivých států (The Universal Declaration of Human Rights, 2014).

a) Preamble

V úvodu Všeobecné deklarace lidských práv je psáno o uvědomění si lidských práv a svobod, které jsou základem spravedlnosti, svobody a míru ve světě, o tom, že neuznání lidských práv a pohrdání jimi je barbarské a vedlo k barbarským činům. Dále je psáno, že musí být rozvíjeny a prosazovány přátelské vztahy mezi národy, o nutnosti chránit lidská práva zákonem a že všechny státy, které se zavázaly k členství v Organizaci spojených národů, musí tyto zásady obsažené v deklaraci dodržovat.

b) Články deklarace 1 až 30

Článek 1 až 2 pojednává o tom, že „všichni se rodí svobodní a sobě rovni co do důstojnosti a práv“, dále je řečeno, že každý má práva a svobody bez rozlišování rasy, barvy, pohlaví, jazyka, náboženství, politického a jiného smýšlení, národnostního a sociálního původu, majetku, rodu nebo jiného postavení.

Články 3 až 21 upravují práva občanská a politická. Jedná se o tato práva a zásady:

- každý člověk má právo na život, svobodu a osobní bezpečnost,
- nikdo nesmí být držen v otroctví či nevolnictví,
- nikdo nesmí být mučen,
- každý člověk má právo na uznání jeho osobnosti,

- všichni lidé jsou před zákonem sobě rovni a mají právo na stejnou ochranu před zákonem a diskriminací,
- každý má právo, aby mu vnitrostátní soudy poskytly účinnou právní ochranu,
- nikdo nesmí být svévolně zatčen, držen ve vazbě nebo vyhoštěn do vyhnanství,
- každý má právo na spravedlivý a veřejný soud,
- každý kdo je obviněn z trestného činu, je považován za nevinného, dokud mu nebyla prokázána vina,
- každý má právo na volný pohyb uvnitř státu, každý může opustit svou zemi a svévolně se do ní vrátit,
- každý má právo vyhledat azyl v jiné zemi,
- každý má právo na státní příslušnost a nikdo jí nemůže být svévolně zbaven,
- každý má právo po své plnoletosti svévolně vstoupit do manželství bez jakéhokoliv omezení,
- každý má právo vlastnit majetek jak sám, tak spolu s jinými,
- každý má právo na svobodu myšlení, svědomí a náboženství,
- každý má právo na svobodu projevu a přesvědčení,
- každý má právo na svobodu shromažďování a sdružování,
- každý má právo se účastnit na vládě své země přímo nebo prostřednictvím voleb.

V článcích 22 až 27 jsou popsána práva ekonomická, sociální a kulturní. Jde o tato práva a zásady:

- každý člen společnosti má právo na sociální zabezpečení,
- každý člen společnosti má právo na práci, na svobodnou volbu zaměstnání, na spravedlivé a uspokojivé podmínky v zaměstnání, na stejnou, spravedlivou a uspokojivou odměnu za práci,
- každý má právo na ochranu proti nezaměstnanosti,
- každý má právo na odpočinek a zotavení a také na rozumné vymezení pracovní doby,
- každý člověk má právo na takovou životní úroveň, která by uspokojila a zajistila zdraví a blahobyt jeho i jeho rodiny,
- každý člověk má právo na vzdělání,
- každý má právo svobodně se účastnit kulturního života společnosti, užívat plodů umění a podílet se na vědeckém pokroku.

Články 28 až 30 hovoří o tom, že každý člověk má právo žít v prostoru, kde je utvářen sociální a mezinárodní řád a kde jsou uplatňovány svobody stanovené v deklaraci. Dále je osobě dáváno právo vyvíjet činnost nebo dopouštět se činů, které by směřovaly k potlačení některých práv či svobod v této deklaraci uvedených.

3 Postavení EU a OSN v otázkách dodržování ekonomických a sociálních lidských práv

Evropská unie i Organizace spojených národů nutí svoje členské státy respektovat a dodržovat lidská práva. Hlavními hodnotami jak EU, tak OSN je lidská důstojnost, svoboda, demokracie, rovnost, právní stát a dodržování lidských práv. OSN definovala práva ekonomická, sociální, kulturní, občanská a politická. Považuje za jeden ze svých největších úspěchů vytvoření uceleného souboru právních norem na ochranu lidských práv. EU zase považuje za úspěch Listinu základních práv a svobod, která je zahrnuta v Lisabonské smlouvě z roku 2009. EU nadefinovala lidská práva i do dohod o spolupráci s třetími zeměmi.

3.1 OSN v otázkách dodržování ekonomických a sociálních lidských práv

Charta OSN a devět základních mezinárodních smluv o lidských právech ustanovilo orgány, které dohlíží na dodržování těchto smluv. Charta OSN ustanovila Úřad vysokého komisaře pro lidská práva, který má jedinečný mandát k ochraně a podpoře lidských práv. Rada pro lidská práva má za úkol posilovat a ochraňovat lidská práva a základní svobody a řešit situace porušování lidských práv. Universal Periodic Review přezkoumává záznamy o lidských právech od všech členských států OSN. Zvláštní postupy mají za úkol hlásit zneužívání lidských práv a radit v oblasti lidských práv. Devět základních mezinárodních smluv o lidských právech ustanovilo devět výborů a jeden podvýbor, které jsou složeny z nezávislých odborníků, kteří sledují provádění a dodržování těchto úmluv.

3.1.1 Orgány Charty OSN

Orgány Charty jsou bývalá Komise pro lidská práva, Rada pro lidská práva a Zvláštní postupy. Rada pro lidská práva nahradila po 60 letech Komisi pro lidská práva, a to 19. června 2006. Rada se skládá ze 47 členských států volených Valným shromážděním na dobu tří let s možností znovuzvolení dvakrát. Rada má za úkol zabránit zneužívání, nespravedlnosti, diskriminaci a má chránit nejzranitelnější a odhalit pachatele. Zvláštní postupy je všeobecný název pro mechanismy stanovené Komisí pro lidská práva, dnešní Radou pro lidská práva. Tyto mechanismy mají za úkol řešit konkrétní situace v jednotlivých

zemích a tematické otázky ve všech koutech světa. Zvláštní postupy se dělí buď na individuální, což jsou zvláštní zpravodajové nebo nezávislí experti, nebo na pracovní skupiny. Universal Periodic Review je jedinečný proces, který přezkoumává záznamy o lidských právech od všech členských států OSN jednou za čtyři roky (www.ohchr.org, 2015).

a) Úřad vysokého komisaře pro lidská práva

Úřad vysokého komisaře pro lidská práva (OHCHR) je jedinečný mandát od mezinárodního společenství k podpoře a ochraně lidských práv a svobod stanovených v Chartě Spojených národů a mezinárodními zákony a úmluvami o lidských právech. Vysoký komisař pro lidská práva je hlavním úředníkem v oblasti lidských práv Organizace spojených národů. Vysoký komisař vede OHCHR, propaguje lidská práva OSN, snaží se předcházet porušování lidských práv, koordinuje související činnosti v OSN a snaží se posílit a zefektivnit systém OSN. Dále pomáhá jednotlivcům i státům při dodržování lidských práv. OHCHR posiluje tematické priority a mezinárodní mechanismy v oblasti lidských práv jako je posílení práv žen a mužů, boj proti diskriminaci, boj proti beztrestnosti, posiluje odpovědnost a právní stát, začleňování lidských práv do vývoje a ekonomických oblastí, rozšíření demokratického prostoru, včasné varování a ochrany lidských práv v konfliktních situacích. OHCHR podporuje práci mechanismů OSN v oblasti lidských práv, orgány smluvních zřízení, které sledují dodržování lidských práv smluvními stranami a zvláštní postupy Rady pro lidská práva. Dále prosazuje právo na rozvoj, koordinuje vzdělávání OSN v oblasti lidských práv, podporuje informační aktivity a posiluje lidská práva v celém systému OSN. Zajišťuje dodržování všeobecně uznávaných norem v oblasti lidských práv, podporuje ratifikaci smluv, provádí hlavní smlouvy o lidských právech. Sídlo OHCHR je v Ženevě. OHCHR zaměstnává 1085 zaměstnanců v Ženevě, New Yorku a ve 13 pobočkách v jednotlivých zemích a v 13 krajských úřadech či centrech po celém světě. OHCHR je financován z řádného rozpočtu a z dobrovolných příspěvků od členských států, mezivládních organizací, nadací a jednotlivců.

Od 1. září 2014 byl do funkce vysokého komisaře OSN pro lidská práva jmenován Zeid Ra'ada Al Hussein z Jordánska. Valné shromáždění ho schválilo dne 16. června 2014. Je ve funkci sedmým vysokým komisařem OSN pro lidská práva, který bude tento Úřad vést. Zeid byl dříve stálým zástupcem při OSN v New Yorku, kde působil od září 2010 do

července 2014. Byl také jordánským velvyslancem ve Spojených státech amerických a předsedou Rady bezpečnosti OSN v lednu 2014. Zeid má dlouhodobou znalost mezinárodního trestního soudnictví, mezinárodního práva, mírových operací při OSN, budování míru po skončení konfliktu, mezinárodního rozvoje a boje proti jadernému terorismu. Jak už bylo zmíněno, je sedmým vysokým komisařem OSN pro lidská práva. První komisař byl jmenován do funkce v roce 1994. Přehled komisařů je uveden v tabulce 3.1 (www.ohchr.org, 2015).

Tab. 3.1 – Přehled komisařů

Rok	Komisař	Země
2014 –	Zeid Ra'ada Al Hussein	Jordánsko
2008 - 2014	Navanethem Pillay	Jižní Afrika
2004 - 2008	Louise Altán	Kanada
2003 - 2004	Bertrand Ramcharan	neuvedeno
2002 - 2003	Sergio Vieira de Mello	Brazílie
1997 - 2002	Mary Robinson	Irsko
1994 - 1997	José Ayala Lasso	Ekvádor

Zdroj: www.ohchr.org, 2015 - vlastní zpracování

V průběhu let Úřad vysokého komisaře pro lidská práva zvýšil svojí přítomnost ve světě, a tím dosahuje k čím dál tím většímu množství lidí, kteří to nejvíce potřebují. OHCHR vyjednává s hostitelskou zemí při vytváření poboček v jednotlivých zemích a samostatných kancelářích. Na konci roku 2014 měl OHCHR kanceláře v Bolívii, Kambodže, Kolumbii, Guatemale, Guinei, Mauretánii, Mexiku, v okupovaném palestinském území, Kosovu, Togu, Tunisku, Ugandě a Jemenu. Činnosti v jednotlivých pobočkách zahrnují monitorování, veřejná hlášení, poskytování technické pomoci, sledování a rozvoj vnitrostátních dlouhodobých kapacit pro řešení otázek v oblasti lidských práv. OHCHR se snaží lidská práva začlenit do všech mírových misí OSN. V roce 2014 proběhlo 15 misí, a to v Afghánistánu, Burundi, Středoafrické republice, Pobřeží slonoviny, Demokratické republice Kongo, Guinea-Bissau, Haiti, Iráku, Libérii, Libyi, Mali, Kosovu, Somálsku, Súdánu a Jižním Dárfúru. Do konce roku 2014 měl OHCHR 12 regionálních kancelářích, které pokrývají východní Afriku, jižní Afriku, západní Afriku, střední Ameriku, jižní Ameriku, Evropu, střední Asii, jihovýchodní Asii, Pacifik, Blízký východ a severní Afriku. Regionální

kanceláře mají zásadní roli při podpoře a ochraně lidských práv v regionech, ve kterých působí, protože spolupracují s regionálními orgány.

Poradci OHCHR pro lidská práva jsou odborníci, jejichž hlavním úkolem je sledování a analyzování situace v oblasti lidských práv v zemi, v níž působí. Doporučují OSN strategie na vybudování či posílení kapacit a institucí při podpoře a ochraně lidských práv. Spolupracují s vnitrostátními vládami a občanskými společnostmi na tom, jak co nejúčinněji propagovat a zavádět standardy v oblasti lidských práv. Do konce roku 2014 měl OHCHR 29 členů (www.ohchr.org2015).

b) Rada pro lidská práva

Rada pro lidská práva je mezivládní orgán v rámci systému OSN. Je odpovědný za posílení podpory a ochrany lidských práv a základních svobod po celém světě a řeší situace, kdy jsou tato práva a svobody porušovány. Diskutuje o všech tematických otázkách lidských práv a situacích, které vyžadují pozornost po celý rok. Reaguje na mimořádné události, poskytuje politické vedení, vytváří mezinárodní normy, monitoruje dodržování lidských práv a svobod, pomáhá státům při plnění jejich závazků v oblasti lidských práv.

Rada se skládá ze 47 členských států OSN, které jsou voleny Valným shromážděním OSN. Členy Rady ukazuje tabulka 3.2. Členové jsou voleni přímo a jednotlivě v tajném hlasování. Jsou voleni na dobu tří let a mohou být dvakrát po sobě znovuzvoleni. Po třinácti křeslech je pro africké státy a asijskou skupinu, osm křesel pro oblast Latinské Ameriky a Karibiku, sedm pro skupinu západní Evropy, šest pro skupinu států východní Evropy. Všichni členové jsou povinni dodržovat a propagovat standardy a ochranu lidských práv a plně spolupracovat s Radou.

Všech 193 členských států OSN je předmětem pravidelného přezkumu, zda dodržují lidská práva a standardy, ke kterým se zavázaly. Pokud Rada přijde na to, že porušují lidská práva, může být jejich členství pozastaveno dvoutřetinovým hlasováním členů Valného shromáždění. Schůze Rady probíhají na úřadu OSN v Ženevě. Rada se schází pravidelně v průběhu celého roku, a to nejméně na třech zasedáních ročně, které dohromady trvají celkem tři týdny. Mimořádná zasedání mohou být svolána kdykoliv během roku, kterýmkoliv členským státem s třetinovou podporou členů Rady.

Tab. 3.2 – Členové rady pro lidská práva

Regionální skupina	Stát (rok, kdy vyprší členství)
Africké státy	Alžírsko (2016), Botswana (2017), Kongo (2017), Pobřeží slonoviny (2015), Etiopie (2015), Gabon (2015), Ghana (2017), Keňa (2015), Maroko (2016), Namibie (2016), Nigérie (2017), Sierra Leone (2015), Jižní Afrika (2016)
Latinská Amerika a Karibik	Argentina (2015), Bolívie (2017), Brazílie (2015), Kuba (2016), El Salvador (2017), Mexiko (2016), Paraguay (2017), Venezuela (2015)
Asijské státy	Bangladéš (2017), Čína (2016), Indie (2017), Indonésie (2017), Japonsko (2015), Kazachstán (2015), Maledivy (2016), Pákistán (2015), Katar (2017), Korejská republika (2015), Saudská Arábie (2016), Spojené Arabské Emiráty (2015), Vietnam (2016)
Státy západní Evropy a jiné státy	Francie (2016), Německo (2015), Irsko (2015), Nizozemsko (2017), Portugalsko (2017), Spojené království Velké Británie a Severního Irska (2016), Spojené státy americké (2015)
Státy východní Evropy	Albánie (2017), Estonsko (2015), Lotyšsko (2017), Černá Hora (2015), Ruská federace (2016), Makedonie (2016)

Zdroj: www.ohchr.org, 2015 - vlastní zpracování

Rada pro lidská práva po 60 letech nahradila dřívější Komisi pro lidská práva. Vznikla 15. března 2006 usnesením Valného shromáždění. Její první schůze se konala 19. až 30. června 2006. V roce 2007 Rada přijala balíček na podporu budování institucí, které mají za úkol zefektivnit práci Rady a zavést nové postupy a mechanismy. Mezi ně patří "Universal Periodic Review" - mechanismus, který slouží k přezkoumání situace v oblasti lidských práv ve všech členských státech OSN, a to jednou za čtyři roky. Zároveň slouží jako poradní středisko, které má za úkol Radě poskytnout odborné znalosti a poradenství k vybraným tematickým otázkám o lidských právech. The Review je navrženo tak, aby byla zajištěna

univerzálnost a rovnost zacházení pro každou zemi. Rada OSN dále spolupracuje s orgány Zvláštních postupů OSN. Ty jsou tvořeny zvláštními zpravodaji, zvláštními zástupci, nezávislými odborníky a pracovními skupinami, které mají za úkol monitorovat, zkoumat, radit a veřejně hlásit to, co se děje (www.ohchr.org, 2015).

c) Universal Periodic Review

Universal Periodic Review je jedinečný proces, který přezkoumává záznamy o lidských právech od všech členských států OSN jednou za čtyři roky. Jedním z hlavních rysů je to, aby bylo zajištěno rovné zacházení pro každou zemi při hodnocení jejich situace v oblasti lidských práv.

Universal Periodic Review byl vytvořen Valným shromážděním OSN 15. března 2006. V říjnu 2011 byly přezkoumány záznamy o lidských právech ve všech 193 členských státech. Tento proces je založený na spolupráci Universal Periodic Review a Rady a má za úkol připomínat státům jejich odpovědnost plnit a provádět lidská práva a základní svobody. Cílem tohoto mechanismu je zlepšit situaci v oblasti lidských práv ve všech zemích a řešit případy porušování lidských práv kdekoli na světě (www.ohchr.org, 2015).

d) Zvláštní postupy

Zvláštní postupy představují nezávislé experty v oblasti lidských práv s plnou mocí (mandátem) hlásit a radit v oblasti lidských práv. Systém zvláštních zpravodajských postupů se vztahuje na všechna lidská práva: občanská, kulturní, ekonomická, politická a sociální. Od 1. listopadu 2014 je ustanoveno 39 tematických a 14 územních mandátů.

Zvláštní postupy jsou buď individuální lidé (zvláštní zpravodaj nebo nezávislý expert) nebo pracovní skupina složená z pěti členů po jednom z pěti regionálních seskupení OSN: Afrika, Asie, Latinská Amerika a Karibik, východní Evropa a západní skupina. Členové pracovních skupin jsou jmenováni Radou pro lidská práva a zavazují se plnit a dodržovat nezávislost, efektivnost, odbornou způsobilost a bezúhonnost, nestrannost, poctivost a to vše v dobré víře. Tento mandát je omezen na dobu 6 let. Členové nejsou zaměstnanci OSN. Jsou to soukromé osoby a nejsou nijak odměňovány. Počet těchto pracovníků neustále roste. Tato nezávislost je důležitá proto, aby mohli plnit úkoly se vší nestranností.

Za podpory Úřadu vysokého komisaře OSN pro lidská práva mohou představitelé zvláštních postupů provádět návštěvy zemí, zasílat sdělení zemím, svolávat odborné konzultace, přispívat k rozvoji mezinárodních norem v oblasti lidských práv, zvyšovat povědomí veřejnosti, poskytovat poradenství pro technickou spolupráci. Provádějí výzkum v terénu, kde se setkávají jak s orgány místních správ, tak i s oběťmi a shromažďují na místě důkazy. Zvláštní postupy musí každoročně podávat zprávu Radě pro lidská práva a Valnému shromážděním. K tomu využívají veškeré dostupné a spolehlivé zdroje, individuální stížnosti a informace z nevládních organizací. Pokud je některý stát obviněn z porušování lidských práv, snaží se od něj získat vyjádření a vysvětlení k danému problému. Další aktivity jsou prováděny na žádost Rady nebo na popud zmocněnců. Zvláštní postupy mohou vypracovávat tematické studie, normy a pokyny v oblasti lidských práv, účastní se odborných konzultací, seminářů a konferencí, organizují v jednotlivých zemích mise, atd. (www.ohchr.org, 2015).

3.1.2 Orgány vyplývající ze Smluv

Existuje devět základních mezinárodních smluv o lidských právech. Od přijetí Všeobecné deklarace lidských práv v roce 1948 všechny členské státy OSN ratifikovaly alespoň jednu z devíti mezinárodních smluv v oblasti lidských práv. Dalších 80 procent států ratifikovalo alespoň 4 či více smluv. V současnosti existuje deset výborů, které jsou složeny z nezávislých odborníků. Devět výborů sleduje provádění základních mezinárodních úmluv o lidských právech. Desátý je Podvýbor pro zabránění mučení, který je zřízený Opčním protokolem k Úmluvě proti mučení. Sleduje ve smluvních státech místa, kde jsou lidé mučeni.

a) Výbor pro lidská práva

Výbor pro lidská práva je orgánem složeným z nezávislých odborníků, kteří sledují provádění a dodržování Mezinárodního paktu o občanských a politických právech a první a druhý opční protokol jednotlivými stranami. Všechny státy, které se k Paktu zavázaly, musejí pravidelně předkládat zprávy Výboru, a to poprvé jeden rok po přistoupení k paktu a pak vždy na žádost Výboru, ale většinou jednou za čtyři roky. Výbor zkoumá každou

předloženou zprávu, řeší své obavy o státy a podává doporučení státům. Schází se v Ženevě třikrát ročně (www.ohchr.org, 2015).

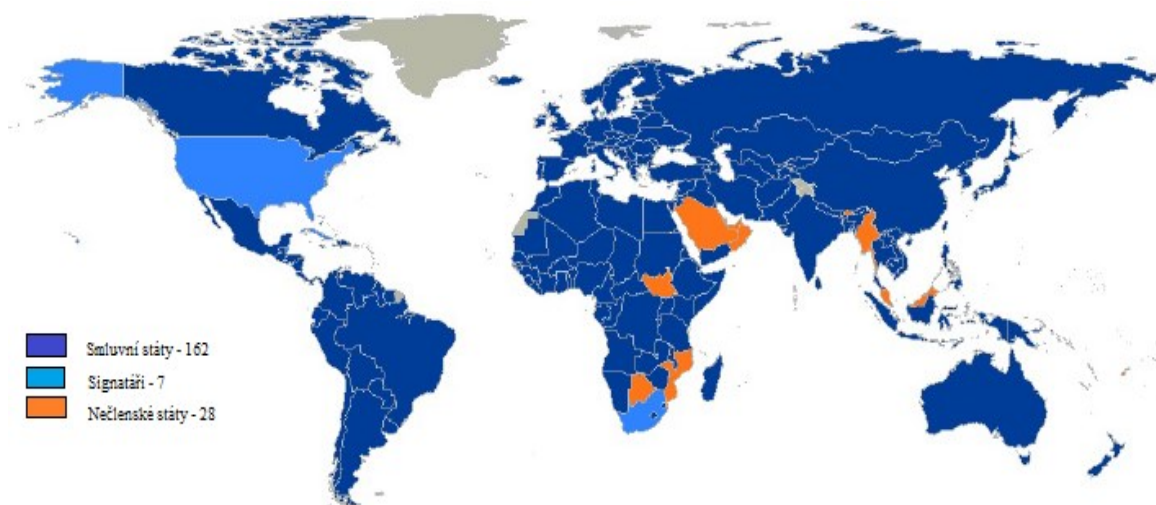
b) Výbor pro hospodářská, sociální a kulturní práva

Jde o orgán nezávislých odborníků, kteří sledují provádění Mezinárodního paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech a Opčního protokolu smluvními stranami. Výbor byl zřízen 28. května 1985 Hospodářskou a sociální radou OSN. Všechny státy jsou povinny předkládat pravidelné zprávy Výboru o tom, jak provádějí Pakt. Státy musí první zprávu podat do dvou let od přijetí smlouvy, a pak každých pět let. Výbor zkoumá každou předloženou zprávu, řeší své obavy o státy a podává doporučení státům. Výbor se schází v Ženevě dvakrát ročně po dobu tří týdnů na plenárních zasedáních a jeden týden před zasedáním skupiny (www.ohchr.org, 2015).

- **Mezinárodní pakt o ekonomických, sociálních a kulturních právech**

Pakt byl přijat 16. prosince 1966 a vstoupil v platnost 3. ledna 1976. Smluvními státy Paktu je 162 států, signatářských států je 7 a k Paktu nepřistoupilo 28 států, jak znázorňuje obrázek 3.1 (Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních, kulturních právech, 1966).

Obr. 3.1 – Mapa plnění mezinárodního paktu o ekonomických, sociálních a kulturních právech

Zdroj: www.indicators.ohchr.org, 2015 - vlastní úprava

Preamble

Mezinárodní pakt vyplývá z Charty OSN. Všechny státy musí uznat přirozenou důstojnost, rovná a nezcizitelná práva všech lidí.

Část I

Hovoří o tom, že všechny národy mají právo na sebeurčení a na základě tohoto práva určují svůj politický statut a svobodně uskutečňují svůj hospodářský, sociální a kulturní rozvoj. Všechny národy mohou svobodně disponovat se svým přírodním bohatstvím a zdroji bez újmy na jakýchkoliv závazcích, které vyplývají z mezinárodní hospodářské spolupráce a mezinárodního práva. Žádný národ nesmí být zbaven svých vlastních prostředků k obživě.

Část II

Říká, že každý stát, který je smluvní stranou Paktu se zavazuje podniknout kroky, a to jak individuální tak i prostřednictvím mezinárodní pomoci a spolupráce, zejména v ekonomické a technické oblasti, s cílem dosáhnout plné realizace ustanoveních v Paktu. Státy se zavazují, že budou práva realizovat bez jakéhokoliv rozlišování rasy, barvy pleti, pohlaví, jazyka, náboženství, politického nebo jiného smýšlení, národního nebo sociálního původu, majetku nebo jiného postavení. Rozvojové země, s ohledem na lidská práva a jejich národní hospodářství, mohou určit, v jakém rozsahu zaručí tato práva cizím státním příslušníkům. Státy musí zajistit rovná práva jak pro muže, tak i ženy.

Část III

Mluví o tom, že každý má právo na práci a s tím související právo na rovnou příležitost vydělat si na živobytí prací, kterou si svobodně vybere nebo přijme. Státy musí přijmout technické a odborné poradenství, vzdělávací programy, politiky a prostředky k dosažení tohoto práva. Každý má právo na spravedlivou odměnu či mzdu, slušný život pro sebe samotného i rodinu, bezpečné a zdravé pracovní podmínky, rovné podmínky v zaměstnání, právo na odpočinek, na zotavení, na placenou dovolenou. Každý má právo na zakládání odborů a vstupování do nich, právo na stávku, pokud bude vykonána podle zákonů dané země, právo na sociální zabezpečení.

Smluvní strany Paktu musejí poskytnout rodinám ochranu a pomoc, zvláštní ochrana má být poskytována matkám v průběhu přiměřeného období před a po porodu. Zvláštní ochrana a pomoc by měla být zajištěna pro všechny děti a mládež. Státy by rovněž měly stanovit hranici, pod kterou je zaměstnávání dětí zakázáno a trestáno podle zákona. Každý jednotlivec má právo na přiměřenou životní úroveň pro něj a jeho rodinu, včetně práva na dostatečnou výživu, šatstvo, byt a zlepšování životních podmínek. Musí být dodrženo základní právo každého na osvobození od hladu. Každý stát musí učinit potřebné kroky k tomu, aby toto právo bylo zachováno, a to učiní jak jednotlivě nebo prostřednictvím mezinárodní spolupráce, opatření či specifických programů. Každý člověk má právo na dosažení nejvyšší úrovně fyzického a duševního zdraví. K uskutečnění tohoto práva zavedou opatření v oblastech snížení počtu potratů, kojenecké úmrtnosti, zdravému vývoji dítěte, zlepšení všech aspektů životního prostředí a průmyslové hygieny, prevence, kontrolu a léčení epidemických, endemických a jiných nemocí, vytvoří podmínky, které zajistí všem lékařskou pomoc v případě nemoci.

Smluvní strany Paktu uznávají, že každý má právo na vzdělání, že toto vzdělání bude sloužit k rozvoji lidské osobnosti a smyslu pro její důstojnost a posílení úcty k lidským právům a základním svobodám. Vzdělání by mělo dále umožnit všem osobám účast ve svobodné společnosti, pomáhat k vzájemnému porozumění, snášenlivosti a přátelství mezi všemi národy a všemi rasovými, etnickými a náboženskými skupinami. Dále se státy zavazují, že základní vzdělání bude povinné pro všechny a zdarma, středoškolské a vyšší vzdělání také bezplatné a dostupné pro všechny. Státy stanoví adekvátní systém stipendií a materiální podmínky vyučujících, které se musí neustále zdokonalovat. Rodiče a poručníci mají svobodu zvolit pro své děti jiné školy než ty, které byly zřízeny veřejnými orgány, ale tyto školy musejí být schváleny státem. Každý má podle Paktu právo podílet se na kulturním životě, využívat výhod vědeckého pokroku, využít ochranu morálních a materiálních zájmů, které vyplývají z jeho vědecké, literární či umělecké tvorby, které je autorem. Smluvní strany Paktu se zavazují respektovat svobodu nezbytnou pro vědecký výzkum a tvůrčí činnost a uznávají prospěch plynoucí z povzbuzování a rozvoje mezinárodních styků a spolupráci na vědecké a kulturní oblasti.

Část IV

Státy se přijetím Paktu zavázaly k předkládání zpráv o opatřeních, které přijaly a pokroku, kterého dosáhly při dodržování práv uznaných Paktem. Všechny zprávy budou předloženy generálnímu tajemníkovi OSN, který předá kopie Hospodářské a sociální radě k posouzení v souladu s ustanoveními Paktu. Generální tajemník OSN dále předkládá kopie zpráv nebo části z nich specializovaným agenturám, pokud se tyto zprávy nebo jejich části vztahují na záležitosti jednotlivých agentur. Státy musí předložit své zprávy postupně, v souladu s programem stanoveným Hospodářskou a sociální radou, a to do jednoho roku od nabytí účinnosti tohoto Paktu. Zprávy mohou uvádět skutečnosti a obtíže ovlivňující stupeň plnění závazků v rámci Paktu. Hospodářská a sociální rada se může s odbornými organizacemi OSN dohodnout, aby jí podávaly zprávy o dosaženém pokroku při dodržování ustanovení Paktu ve věcech, které spadají do jejich rámce činnosti. Tyto zprávy mohou obsahovat údaje o rozhodnutích a doporučeních, přijatých k provádění daného úkolu jejich příslušnými orgány. Státy a příslušné odborné organizace mohou předkládat Hospodářské a sociální radě připomínky ke kterémukoliv obecnému doporučení. Hospodářská a sociální rada předkládá Valnému shromáždění zprávy o přijatých opatření a o pokroku dosaženém v celkovém dodržování práv Paktu. Dále může Hospodářská a sociální rada upozorňovat jiné orgány OSN na jakékoliv záležitosti, vyplývající ze zpráv, které by mohly orgánům pomoci při rozhodování o vhodnosti mezinárodního opatření. Smluvní strany Paktu souhlasí, že mezinárodní opatření k dosažení práv Paktu zahrnují takové metody, jako je uzavírání úmluv, přijímání doporučení, poskytování technické pomoci, konání regionálních a technických zasedání za účelem konzultací, jakož i studie organizované ve spojení s příslušnými vládami. Žádné ustanovení v tomto Paktu nemůže být vykládáno tak, aby devalvovalo účinnost ustanovení Charty Organizace spojených národů, stanov odborných organizací OSN a oslabovalo přirozené právo všech národů užívat jejich přírodního bohatství a zdrojů.

Část V

Mezinárodní pakt o ekonomických, sociálních a hospodářských právech je otevřen k podpisu všem členským státům OSN nebo členům její odborné organizace jakéhokoliv státu, účastníkům Statutu Mezinárodního soudního dvora a dále jakéhokoliv dalšího státu, který byl pozván Valným shromážděním OSN, aby se stal účastníkem tohoto Paktu. Pakt

musí být ratifikován, aby byl platný, a vstupuje v platnost tři měsíce po uložení generálním tajemníkem OSN. Každý stát, který je smluvní stranou Paktu, může navrhnout změnu a předložit ji generálnímu tajemníkovi OSN. Ten potom musí seznámit ostatní smluvní státy Paktu s navrhovanou změnou a ty mu musí oznámit, zda jsou pro svolání konference za účelem projednání a hlasování o navrhovaných změnách. Pro sjednání konference musí být jedna třetina smluvních států, aby mohla být svolána pod záštitou OSN. Každý pozměňovací návrh, který byl na konferenci přijat, je předložen Valnému shromáždění OSN ke schválení. Změny jsou přijaty, pokud jsou pro dvě třetiny Valného shromáždění, v souladu s ústavními předpisy smluvních států. Pokud jsou změny přijaty, jsou platné pro všechny smluvní státy Paktu.

c) Výbor pro odstranění rasové diskriminace

Výbor je složen ze skupiny nezávislých odborníků, kteří sledují provádění Úmluvy o odstranění všech forem rasové diskriminace smluvními stranami. Státy musejí předkládat zprávy Výboru o tom, jak je úmluva prováděna. Předkládají zprávu nejprve jeden rok po přistoupení a poté každé dva roky. Výbor zkoumá každou předloženou zprávu a řeší své obavy o státy a podává doporučení státům. Kromě podávání zpráv Úmluva stanovila další tři mechanismy. Jde o mechanismus včasného varování, zkoumání mezistátních stížností a zkoumání jednotlivých stížností. Výbor se schází v Ženevě a konají se dvě zasedání ročně po dobu tří týdnů. Výbor vydává obecná doporučení k tematickým problémům a pořádá tematické diskuse (www.ohchr.org, 2015).

d) Výbor pro odstranění všech forem diskriminace žen

Tato skupina nezávislých odborníků sleduje provádění všech forem diskriminace žen. Výbor se skládá z dvaceti tří expertů na práva žen z celého světa. Země, které přijaly Úmluvu, musejí předkládat pravidelné zprávy o tom, jak je úmluva prováděna. S Úmluvou ještě souvisí Opční protokol. Výbor přijímá sdělení od jednotlivých osob nebo skupin osob podávající stížnosti a může zahájit šetření pro porušování práv žen. Tyto postupy jsou volitelné a jsou možné, jen pokud dotyčný stát přijal úmluvu. Výbor dále formuluje obecná doporučení a návrhy opatření (www.ohchr.org, 2015).

e) Výbor proti mučení

Výbor proti mučení se skládá z deseti nezávislých odborníků, kteří sledují provádění Úmluvy proti mučení a jinému krutému zacházení nebo trestání smluvními stranami. Smluvní strany jsou povinny předkládat pravidelné zprávy o tom, jak jsou práva prováděna. Státy předkládají zprávu jeden rok po přistoupení k Úmluvě a poté každé čtyři roky. Výbor zkoumá každou předloženou zprávu, a řeší své obavy o státy a podává doporučení státům. Úmluva stanovuje další tři mechanismy, pomocí nichž Výbor vykonává své monitorovací funkce. Pokud přijde výboru individuální stížnost nebo sdělení od jednotlivců nebo skupin osob, že byla porušena jejich práva dle této Úmluvy, výbor musí provést šetření. Schází se v Ženevě, kde se konají dvě zasedání ročně vždy po dobu čtyř týdnů, kdy jedno zasedání se koná na přelomu dubna a května a druhé v listopadu a vydává obecné připomínky k tematickým otázkám.

V roce 2002 Valné shromáždění přijalo Opční protokol k Úmluvě proti mučení a v platnost vstoupil v roce 2006. Ten vytvořil Podvýbor pro zabránění mučení, který zahájil svoji činnost v únoru 2007. Výbor je složen z 25 nezávislých a nestranných odborníků pocházejících z celého světa. Členové jsou voleni státy, které jsou smluvními stranami tohoto protokolu. Jsou voleni na čtyři roky a mohou být zvoleni dvakrát po sobě. Tento výbor navštěvuje místa, kde je Opční protokol přijata kde se nacházejí osoby zbavené svobody. Státy, které Opční protokol přijaly, musejí zařídit vnitrostátní preventivní mechanismy pro prevenci mučení. Výbor má plnou moc kontrolovat tato místa (www.ohchr.org, 2015).

f) Výbor pro práva dítěte

Je složen z 18 nezávislých odborníků, kteří sledují provádění Úmluvy o právech dítěte jeho smluvními stranami. Součástí protokolu jsou i dva Opční protokoly o zapojování dětí do ozbrojených konfliktů a o prodeji dětí, dětské prostituci a dětské pornografii. Dne 19. prosince 2011 Valné shromáždění schválilo třetí Opční protokol o komunikačním procesu, který umožňuje jednotlivým dětem podávat stížnosti, které se týkají porušování jejich práv. Tento protokol vstoupil v platnost v dubnu 2014.

Všechny státy musejí předkládat pravidelné zprávy Výboru o tom, jak jsou práva dle Úmluvy a Opčních protokolů prováděna. První zpráva musí být předložena dva roky po přijetí Úmluvy a pak pravidelně každých pět let. Výbor zkoumá každou přijatou zprávu a

řeší své obavy a podává doporučení smluvním stranám. Výbor posuzuje jednotlivé stížnosti a na základě nich provádí šetření. Schází se v Ženevě třikrát ročně po dobu třech týdnů a týden před tím zasedá poradní skupina. Výbor vydává obecné připomínky k tematickým oblastem a organizuje diskuze na dané téma (www.ohchr.org, 2015).

g) Výbor pro migrující pracovníky

Výbor slouží pro ochranu práv všech migrujících pracovníků a členů jejich rodin. Je to skupina nezávislých odborníků, kteří dohlíží na provádění Mezinárodní úmluvy o ochraně práv všech migrujících pracovníků a členů jejich rodin smluvními stranami. První zasedání se konalo v březnu 2004. Všechny smluvní státy předkládají pravidelné zprávy, a to nejprve jeden rok po přistoupení k Úmluvě a potom každých pět let. Výbor prošetří každou zprávu a vydá následně závěrečné doporučení. Výbor také posuzuje jednotlivé stížnosti nebo oznámení od jednotlivců. Schází se v Ženevě na dvou zasedáních ročně (www.ohchr.org, 2015).

h) Výbor pro práva osob se zdravotním postižením

Výbor je složen z 18 nezávislých odborníků, kteří sledují provádění Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením. Úmluva byla přijata Valným shromážděním 13. prosince 2006 a v platnost vstoupila 3. května 2008, byla přijata i Evropskou unií. Tato Úmluva říká, že každá osoba se zdravotním postižením má nárok na všechna lidská práva a svobody. Členové jsou voleni na základě seznamu navržených osob každého státu na konferenci na čtyřleté období s jedním znovuzvolením. Všechny státy předkládají pravidelně zprávy o provádění Úmluvy. Poprvé zprávu předkládají po dvou letech od přijetí a poté každé čtyři roky. Výbor zkoumá každou zprávu, podává návrhy na změny a obecná doporučení jednotlivým státům. Výbor se obvykle schází dvakrát ročně na zasedáních v Ženevě (www.ohchr.org, 2015).

i) Výbor pro násilná zmizení

Jde o výbor nezávislých odborníků, kteří sledují provádění Úmluvy. Státy předkládají zprávy o provádění Úmluvy, a to poprvé dva roky od přijetí Úmluvy. Výbor každou zprávu

prozkoumá a vydá svá doporučení a stanoviska. Výbor pořádá dvě zasedání ročně a schází se v Ženevě (www.ohchr.org, 2015).

3.1.3 Podpora a ochrana lidských práv ze strany OSN

Úloha a činnost OSN při podpoře a ochraně lidských práv nadále roste. Hlavním úkolem organizace je zajistit plné respektování lidské důstojnosti a lidských práv a svobod lidu Spojených národů. Pro OSN je vzdělávání základním lidským právem a jedním z nejdůležitějších nástrojů na podporu lidských práv. OSN se snaží lidská práva prosazovat a učit jak formální, tak i neformální cestou. Prostřednictvím inovativních vyučovacích metod šíří znalosti a postoje. V letech 1995 až 2004 se OSN snažila zvýšit globální povědomí o lidských právech, zabudovat je do školních osnov a přijímat akční plány na ochranu lidských práv.

OSN se angažuje na několika frontách prostřednictvím mezinárodního systému. (Basic Fact about the United Nation, 2011)

- Globální svědomí – snaží se udávat tempo při zavádění mezinárodních norem, zaměřuje svoji pozornost na praktiky, které se snaží podkopat cíle, které OSN podporuje v oblasti lidských práv. Tyto cíle se snaží zdůraznit pomocí deklarací a úmluv.
- Zákonodárce – dává impuls k uzákonění jednotlivých mezinárodních úmluv.
- Monitorování – hraje hlavní roli v zajištění toho, aby lidská práva nebyla jen definována, ale chráněna a prováděna. Mezinárodní pakt o občanských a politických právech a Mezinárodní pakt o ekonomických, sociálních a kulturních právech zmocňuje mezinárodní orgány, aby dohlížely na to, jestli smluvní státy plní své závazky. Smluvní orgány, zvláštní zpravodajové a pracovní skupiny mají každý své postupy a mechanismy ke sledování mezinárodních norem a na poukazování na údajné porušování lidských práv. Jejich rozhodnutí podporuje jen málokterá vláda.
- Řídící centrum – Úřadu vysokého komisaře pro lidská práva přijímá oznámení od jednotlivců i skupin o porušování lidských práv. Těchto stížností je během roku přijato okolo 100 000. Přijaté stížnosti předává na příslušné orgány OSN.
- Obránce – pokud zpravodaj nebo předseda pracovní skupiny přijme informaci například o mučení, týrání či o jakémkoliv jiném porušování lidských práv, zašle

příslušnému státu urgentní zprávu, v níž žádá o vysvětlení situace a požaduje, aby se stát zaručil, že práva údajné oběti budou chráněna.

- Výzkum – údaje, které jsou v rámci OSN shromážděny, jsou důležité pro rozvoj a uplatňování lidských práv. Tyto údaje a data se v mnoha případech staly podkladem pro vytváření smluv, úmluv, atd.
- Odvolací fórum – První opční protokol Mezinárodního paktu o občanských a politických právech, Mezinárodní úmluva o odstranění všech forem rasové diskriminace, Úmluva proti mučení a Opční protokol Úmluv o odstranění všech forem diskriminace žen dává jednotlivcům nebo nevládním organizacím právo podávat stížnosti na státy pokud některou z těchto smluv poruší.
- Vyšetřovatel – Rada pro lidská práva má mechanismy na monitorování a podávání zpráv v případech porušování a zneužívání lidských práv v dané zemi. Zvláštní zpravodajové, zástupci a pracovní skupiny jsou někdy pověřeny humanitárními, politicky citlivými a nebezpečnými úkoly. Musejí shromažďovat fakta, udržovat kontakty s místními skupinami a vládou, provádět kontroly pokud to dovolí místní správy a dávat doporučení o tom, jak mají být respektována lidská práva.
- Diskrétní diplomat – generální tajemník a Vysoký komisař pro lidská práva vedou dialog s jednotlivými členskými státy a připomínají jim lidská práva v otázkách propouštění vězňů a zmírňování trestů smrti. Rada pro lidská práva může požádat generálního tajemníka, aby zasáhl nebo vyslal experty přezkoumat konkrétní situaci s cílem zabránit závažnému porušování lidských práv. Generální tajemník může využít svého morálního statutu a přispět k ukončení nebo omezení zneužívání lidských práv.

3.2 EU v otázkách dodržování ekonomických a sociálních lidských práv

Evropská unie pomocí orgánů Evropské komise, Rady EU, Evropského parlamentu a Evropského veřejného ochránce práv hájí základní práva. Orgány Evropské komise jsou Generální ředitelství pro spravedlnost a spotřebitele a Generální ředitelství pro zaměstnanost, sociální věci a rovné příležitosti. Rada EU operuje v oblasti lidských práv pomocí Rady pro spolupráci v oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí, Radou pro zaměstnanost, sociální politiku, zdraví a ochranu spotřebitele a Pracovní skupinou pro lidská práva. Evropský parlament stanovil Výbor pro občanské svobody, spravedlnost a vnitřní

věci, Výbor pro zaměstnanost a sociální věci a Výbor pro práva žen a rovnost pohlaví, aby hájily lidská práva. A nakonec lidská práva hájí i Evropský veřejný ochránce práv.

3.2.1 Orgány Evropské komise

Evropská komise je výkonnou složkou Evropské unie. Sídlem Evropské komise je Brusel. Hlavními úkoly Komise je navrhnout legislativní akty Radě a Parlamentu, spravovat a provádět politiku EU, dohlížet na aplikaci práva EU a spolu s Evropským soudním dvorem vynucovat jeho dodržování. Komise se také účastní některých mezinárodních jednání a její postoj je sledován ostatními členy. Je složena z jednotlivých členských zemí Evropské unie. Předsedá jí předseda a místopředseda. Předsedou je Jean-Claude Juncker a místopředsedou Frans Timmermans. Dalším důležitým členem komise je Vysoká představitelka Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku Federica Mogherini. Komisaři, včetně předsedy, jsou jmenováni na pět let. Každý komisař má na starosti jednu oblast politiky EU. Za Českou republiku je v Komisi Věra Jourová, která má na starosti spravedlnost, spotřebitele a rovnost žen a mužů. Rozhodnutí provádí Komise naprostou většinou (Baldwin a kol., 2013).

a) Generální ředitelství pro spravedlnost a spotřebitele

Generální ředitelství vzniklo 1. července 2010. V jeho čele stojí Françoise Le Baillová a hlavní politickou zodpovědnost za generální ředitelství nese Komisařka pro spravedlnost, základní práva a občanství Viviane Redingová. Vznik generálního ředitelství zrcadlí příležitosti, které vyplývají z Lisabonské smlouvy. Jde o to, zlepšit život občanům v EU, protože občané EU se mohou volně pohybovat v prostoru Evropské unie a mohou se dostat do situací, kdy budou potřebovat právní pomoc a potřebují mít zaručené rovné podmínky a práva. A to jim zaručuje právě Generální ředitelství pro spravedlnost a spotřebitele, v těch to otázkách:

- respektování základních práv ze strany EU a členských států na vnitrostátní úrovni,
- rovné zacházení na základě pohlaví nebo víry, zdravotního postižení, věku či sexuální orientace,
- ochranu osobních údajů,
- právní ochranu při právních potížích po celé EU,
- ochranu práv spotřebitelů.

Pod Generální ředitelství spadá Agentura Evropské unie pro základní práva (FRA). Jedná se o decentralizovanou agenturu EU. Tato agentura má za úkol poskytovat odborné poradenství orgánům EU a členským státům v otázkách základních práv občanů žijících v EU. FRA sbírá a analyzuje údaje v EU, které potom řeší ve spolupráci s institucemi EU a dalšími organizacemi na mezinárodní, evropské a nadnárodní úrovni. Další institut, který spadá pod generální ředitelství, je Evropský institut pro rovnost žen a mužů (EIGE). Jde o autonomní orgán, který je založen, aby přispěl k posílení a prosazování rovnosti žen a mužů ve všech politikách Evropské unie a vnitrostátních politikách. Dále se snaží o rozšíření povědomí občanů EU o rovnosti žen a mužů. Institut svojí činnost zahájil 16. dubna 2010 (www.ec.europa.eu,2015).

b) Generální ředitelství pro zaměstnanost, sociální věci a rovné příležitosti

Generální ředitelství se zabývá sociálním začleněním, bojem proti diskriminaci, prosazováním základních práv, integrací zdravotně postižených, přípravou návrhů právních předpisů a prováděním programů pro rovnost žen a mužů. Dalším úkolem generálního ředitelství je koordinace a monitoring politik členských států. Snaží se vytvářet ověřené postupy v otázkách zaměstnanosti, chudoby a sociálního začleňování, vytváří právní předpisy a dohlíží na jejich plnění (www.ec.europa.eu,2015).

3.2.2 Orgány Rady EU

Rada Evropské unie je také někdy označována jako Rada ministrů a je hlavním rozhodovacím orgánem Evropské unie. Rada EU schvaluje téměř všechnu legislativu Unie. Je složena z jednotlivých členských států EU. Jednotlivými zástupci jsou ministři vlád podle toho, které téma se projednává. Pokud se projednávají otázky v oblasti kultury, tyto otázky projednávají ministři pro kulturu. Rada EU zastává činnosti jako je schvalování spolu s Evropským parlamentem jednotlivé legislativní akty, koordinuje hospodářské politiky jednotlivých členských států v rámci Hospodářské a měnové unie, dává konečný souhlas spolu s Evropským parlamentem při tvorbě mezinárodních smluv mezi EU, jinými zeměmi a spolu s Evropským parlamentem schvaluje rozpočet EU a přijímá rozhodnutí v oblasti společné zahraniční a bezpečnostní politiky EU. Rozhodování v Radě je prováděno dvěma způsoby. Pokud jedná o změně Smluv, přijetí nových členů, stanovení víceletého rozpočtového rámce, musí rozhodnout jednohlasně, ale většinou rozhoduje kvantifikovanou

většinou. Členské země se střídají v půlročních intervalech v předsednictví v Radě. Země, která předsedá má právo si vybrat témata, která chce projednávat, kromě zahraničních záležitostí a bezpečnostní politiky. Zasedání rady se účastní i Vysoká představitelka Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, kterou je Federica Mogherini (Baldwin a kol., 2013).

a) Rada pro spolupráci v oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí

Podle Lisabonské smlouvy musí být Evropská unie prostorem, kde je zaručena svoboda, bezpečnost a respektování lidských práv. Aby tato práva mohla být naplňována, tak Rada pro spolupráci v oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí stanovila strategické směry, které zahrnují legislativní a operativní plánování, ochranu hranic, migraci, azylovou politiku a policejní a justiční spolupráci. V červnu 2014 byly vymezeny směry pro prostor svobody, bezpečnosti a práva, které budou přezkoumány v roce 2017.

Hlavním směrem, strategie je ochrana a prosazování základních práv, kde se EU zaměřuje na ochranu a prosazování základních práv v Unii i mimo ni. V rámci tohoto bodu se zaměřuje i na ochranu osobních údajů. Stanovila si, že do konce roku 2015 přijme obecný rámec pro ochranu osobních údajů, který je stále předmětem jednání. Dalším z hlavních směrů je migrační a azylová politika, kdy se Rada EU zaměřuje na optimalizaci přínosů legální migrace pro EU, zajištění ochrany osob, které to potřebují, a nakonec se snaží bojovat proti nelegální migraci. Dalšími body strategie je boj proti trestné činnosti a terorismu, justiční spolupráce, volný pohyb osob (www.consilium.europa.eu, 2015).

b) Rada pro zaměstnanost, sociální politiku, zdraví a ochranu spotřebitele

Hlavními záležitostmi, kterými se rada zabývá je boj proti nenahlášené práci, vyvíjí iniciativu na podporu zaměstnanosti mladých lidí, zaměřuje se na mobilitu pracovních sil, vytváří reformu evropské sítě pracovních míst, snaží se o rozvojovou pomoc EU, zajištění spravedlivě pracovní mobilitu v EU, snaží se učňům nabídnout místa a stáže, vysílat pracovníky do zemí EU, zvýšit zaměstnanost mladých lidí a zajistit záruky pro mladé (www.consilium.europa.eu, 2015).

c) Pracovní skupina pro lidská práva

Pracovní skupina pro lidská práva se zabývá všemi otázkami v oblasti lidských práv v oblasti vnějších vztahů Evropské unie a má dále za úkol podporovat rozhodování Rady v těchto oblastech. Pracovní skupina je složena z odborníků z členských států a z Komise. Hlavními úkoly pracovní skupiny je určovat strategické priority EU v oblasti lidských práv a dále podporuje členské státy EU v záležitostech v rámci Valného shromáždění OSN (Třetí výbor) a Rady OSN pro lidská práva (www.consilium.europa.eu, 2015).

3.2.3 Orgány Evropského parlamentu

Evropský parlament hájí zájmy občanů EU. Parlament spolu s Komisí a Radou má legislativní pravomoc a má za úkol dohlížet na všechny instituce, zejména na Komisi. Evropský parlament je složen ze 751 poslanců a předsedá jí předseda Martin Schulz. Poslanci jsou voleni v přímých volbách pořádaných v každé členské zemi. Sídlo Parlamentu je ve Štrasburku (Baldwin a kol., 2013).

a) Výbor pro občanské svobody, spravedlnost a vnitřní věci

Výboru předsedá Claude Moraes z Velké Británie. Výbor má na starosti právní předpisy, dohlíží na provádění spravedlnosti a vnitřní věci, dále má na starosti důsledný dohled nad dodržováním Listiny základních práv v EU a snaží se o posílení evropského občanství. Výbor spolupracuje s Evropskou komisí, Radou ministrů a vnitrostátními parlamenty (www.europarl.europa.eu, 2015).

b) Výbor pro zaměstnanost a sociální věci

Předsedou výboru je Thomas Händel z Německa a je tvořen 55 poslanci. Výbor je odpovědný za politiku zaměstnanosti, sociální politiku, pracovní podmínky, odborné vzdělání, volný pohyb pracovníků a důchodce. Výbor spolupracuje s Radou, Evropskou komisí, dalšími orgány a institucemi. V tomto období se výbor zaměřil na boj proti nezaměstnanosti mladých lidí, boj proti nejistým pracovním místům, boj proti nehlášené práci a obcházení zákonů, další bodem v tomto volebním období je ochrana bezpečnosti a ochrana zdraví při práci (www.europarl.europa.eu, 2015).

c) Výbor pro práva žen a rovnost pohlaví

Výboru předsedá Elena Valenciano ze Španělska. Výbor se snaží posilovat postavení žen ve společenském, kulturním, politickém a hospodářském životě. Rozdíly se objevují v odměňování, ekonomické nezávislosti žen, chudobě žen, nedostatečně zastoupení žen v rozhodovacích orgánech, právu žen v oblasti sexuálního a reprodukčního zdraví a dále se snaží odstranit obchodování s lidmi a dívkami. Jedním z cílů je přinést i rovnost pohlaví do všech orgánů EU (www.europarl.europa.eu, 2015).

3.2.4 Evropský veřejný ochránce práv

Evropským veřejným ochráncem práv se 30. června 2014 stala Emily O'Reilly. Evropský ochránce veřejných práv je nezávislou a nestrannou institucí, která má za úkol prošetřovat stížnosti týkající se nesprávného úředního postupu orgánů, institucí, úřadů a agentur EU. Dále může zasáhnout, pokud zjistí správní pochybení, nespravedlnost, diskriminaci, zneužití pravomocí, neposkytnutí odpovědi, zamítnutí informací či zbytečné prodlení.

Občané, residenty, podniky a sdružení Evropské unie mohou podat stížnost veřejnému ochránci práv. Tato žádost musí být podána do dvou let od zjištění problému. Prvně se musíme obrátit na orgány, na které chceme podat stížnost a až pak na veřejného ochránce práv. Žádost může být podána buď písemně nebo on-line pomocí formuláře na internetových stránkách. Tato stížnost může být podána v jednom z 23 úředních jazyků EU. Evropský veřejný ochránce práv se nezabývá stížnostmi na národní, regionální nebo místní úřady v členských státech EU, na činnosti národních soudů a veřejných ochránců práv. Dále se stížnosti nepodávají na podniky či fyzické osoby (Evropská unie, 2011).

3.3 Shrnutí

Jak Evropská unie, tak OSN vytvořila mnoho mechanismů na podporu a ochranu lidských práv. Na základě hodnocení jejich činnosti je možno konstatovat, že je výkonnější v dodržování lidských práv OSN, která vytvořila systém orgánů, mechanismů a nástrojů, které spolu spolupracují. K Mezinárodním paktu o hospodářských, sociálních a kulturních

právech přistoupilo 162 států. Jeho dodržování je důsledně monitorováno. Což je velký úspěch v oblasti ekonomických a sociálních práv. Tyto státy nemohou porušovat práva, ke kterým se upsaly, a musí tato práva dodržovat a zdokonalovat. Evropská unie vytvořila mnoho výborů, generálních ředitelství, rad a dalších orgánů, které se zabývají dodržováním ekonomických a sociálních práv. Pokud občan nebo kdokoliv z EU má pocit, že jsou jeho práva porušována, tak se může obrátit na Evropského veřejného ochránce práv, který jeho stížnost prošetří.

4 Zhodnocení dodržování vybraných ekonomických a sociálních práv v EU a ve světě

Dodržování ekonomických a sociálních lidských práv je důležité pro rozvoj a moderní svět. Díky zlepšování lidských práv se i zlepšuje ekonomická situace zemí, zdravotní stav obyvatel, roste ekonomická síla obyvatel, z rozvojových zemích se stávají rozvinuté ekonomiky, atd. Na vybraných ukazatelích a zemích bude ukázáno, jak si vedou v pokroku v lidských právech. Byly vybrány jak země rozvojové, tak rozvinuté ekonomiky a země označované jako potenciální centra světové ekonomiky.

4.1 Východiska analýzy vybraných zemí a ukazatelů

V kapitole budou popsány pomocí vybraných ukazatelů (zápis do školy – primární, sekundární a terciální vzdělání; nezaměstnanost – celková, žen a mužů; přístup městského obyvatelstva k hygienickým zařízením) a pomocí vybraných zemí (svět, EU, Česká republika, Francie, Rumunsko, Rusko, Argentina, Čína, Indie a Nigérie) některá ekonomická a sociální lidská práva.

4.1.1 Specifikace zemí

Jednotlivé vybrané země jsou jak zástupci rozvojových zemí, rozvinutých ekonomik, potenciálních centra světové ekonomiky, tak je zde i pro porovnání ukázán svět a celá Evropská unie. Jde o státy z Evropy (Česká republika, Francie, Rumunsko), Ameriky (Argentina), Afrika (Nigérie) i Asie (Rusko, Indie, Čína).

a) Indie

Celým názvem Indická republika. Hlavní město je Nové Dillí. Rozlohou zabírá 3 287 263 km² a sousedí s Pákistánem, Čínou, Nepálem, Bhútánem, Bangladéšem a Myanmarem. Indie je rozdělena na 29 svazových států, 6 svazových teritorií a teritorium hlavního města. Je federativní prezidentskou republikou s parlamentním zřízením. Indickým prezidentem je Pranab Mukherjee. V Indii žije 1,2 miliardy obyvatel. Průměrná délka života při narození je 66,5 let podle údajů z roku 2013 (www.data.worldbank.org, 2015). Měnou je indická rupie, ústředním jazykem je hindština a čteně užívaná je i angličtina. Dalšími jazyky,

kteře se v Indii používají, je bengálština, telugu, maráthština, tamilština a urdština. Je to stát mnoha kultur. Nejpočetnější národnostní skupinou je indoárijská skupina, potom drávidská skupina, etnická skupina a horské skupiny. Dominuje zde hinduistické náboženství, islám, křesťanství a jsou zde i další náboženství (www.mzv.cz, 2015).

Indie je čtvrtou největší ekonomikou světa a je považována za zemi s velkým potenciálem ekonomického růstu. V posledních dvou letech se Indie potýkala se zpomalením hospodářského růstu, ale v současné době byl zaznamenán mírný nárůst. V roce 2011 byl růst HDP 6,6 %, zatímco v roce 2012 došlo k poklesu růstu na 4,7 %. V roce 2013 došlo k nepatrnému růstu HDP na 5,0 % a tento růst pokračoval i v roce 2014 a dosáhl 5,6%. Podle předpovědí by měl růst HDP pokračovat a v roce 2016 dosáhnout hodnoty 7,0 %, této hodnoty by měl dosahovat i v roce 2017 (www.data.worldbank.org, 2015). V Indii sídlí celosvětově uznávané společnosti v oblasti farmacie, oceli, informačních technologií, kosmických technologií. Indie začíná mít rostoucí postavení ve světové ekonomice. Probíhá zde velká vlna urbanizace, kdy se z venkovských oblastí přesouvá asi 1 milionů lidí ročně do měst, hledají tam pracovní místa a příležitosti. Jde o největší migraci mezi venkovem a městem v tomto století. Z tohoto důvodu bude zapotřebí vytvoření nových pracovních míst, bydlení a infrastruktury. I přes hospodářský růst je více jak 400 milionů indického obyvatelstva ohroženo chudobou. Míra chudoby v Indii je třikrát až čtyřikrát větší než ve vyspělých státech. Tuto nespravedlnost v rozdělení zdrojů bude potřeba řešit. Indie bude muset zvýšit úroveň vzdělání a kvalifikace, aby neztrácela postavení v rychle se rozvíjejícím a globalizujícím světě. Výsledky základního vzdělání jsou nízké. Střední vzdělání má dokončeno necelých deset procent obyvatel v produktivním věku, ale mnoho absolventů středních škol nemá potřebné znalosti a dovednosti, aby byli schopni obstát na měnícím se trhu práce. Dalším bodem bude zlepšení zdravotní péče. Podle dosavadních ukazatelů se zdravotní péče zlepšila. Ale je alarmující, že 40 % podvyživených dětí na světě je z Indie. Další zásah bude potřeba do infrastruktury. Venkovské obyvatelstvo má problémový přístup k silnicím za každého počasí. Přístavy a letiště mají nedostatečnou kapacitu. Vlaková doprava je velmi pomalá. Podle odhadů 300 milionů lidí není připojeno k národní elektrické síti (www.worldbank.org, 2015).

b) Argentina

Oficiální název země je Argentinská republika, hlavní město Buenos Aires. Rozkládá se na ploše 3 761 274 km² a sousedí se státy, jako je Uruguay, Brazílie, Paraguay, Bolívie a Chile. Argentina má 23 provincií, federální území Buenos Aires, nárokovaný arktický sektor a ostrovy v Jižním Atlantiku. Argentina je federativní prezidentská republika. Prezidentem je Cristina Fernández de Krcner. Argentina má 41,45 milionů obyvatel. Průměrná délka života při narození je 76,2 let podle údajů z roku 2013 (www.data.worldbank.org, 2015). Měnou je argentinské peso, úředním jazykem španělština, ale lze se domluvit i anglicky, italsky, německy a v některých oblastech se dokonce ještě hovoří i indiánským jazykem. Složení obyvatelstva je velice různorodé. Nejpočetnější a největší skupinou jsou Argentinci, menšími skupinami obyvatel jsou Španělé, Italové, Němci, Bolívijsi, Čilané, Paraguayci a Peruánci. Největší náboženskou skupinou jsou katolíci, potom protestanti, židé a muslimové (www.mzv.cz, 2015).

Argentina je jednou z největších ekonomik v Latinské Americe. Má dobré vztahy s většinou zemí v regionu a hraje hlavní roli v regionální politice, spolu s Mexikem a Brazílií je zástupcem Latinské Ameriky v G-20. Ekonomika Argentiny posledních deset let rostla. V roce 2014 byl růst HDP záporný a dosahoval -1,5 %, v roce 2015 by se měl záporný růst snížit na -0,3 % a v roce 2016 a 2017 by měl HDP dosahovat zase kladných hodnot a to v roce 2016 1,9 % a v roce 2017 3,3 % (www.data.worldbank.org, 2015). Poslední dobou se země zaměřila na hospodářský rozvoj a sociální začleňování, investuje do zdravotnictví a vzdělání. Hospodářství Argentiny má velké množství cenných přírodních zdrojů. Hlavní doménou země je zemědělská a živočišná výroba, proto je země významným producentem potravin. Otevření čínského trhu pomohlo zemi zvýšit její vývozní potenciál (www.worldbank.org, 2015).

c) Nigérie

Oficiálním názvem Nigerijská federativní republika. Hlavním městem Abuja. Rozloha státu je 923 773 km², sousedí s Beninem, Nigerem, Čadem a Kamerunem. Nigerii tvoří 36 států. Země je federativní republika s prezidentským systémem. Prezidentem je Jonathan Gooluck. Země má 173,6 milionů obyvatel a průměrný věk dožití při narození je 52 let. Peněžní jednotkou je Naira. Nigérijská populace se skládá asi z 200 etnických skupin s pěti

sty domorodými jazyky. Úředním jazykem je angličtina. Na severu země žijí Hausa/Fulani, na jihozápadě Yoruba, na jihovýchodě Igbo, dále Ijaw a další národnosti skupiny. Nejrozšířenějším náboženstvím je islám, křesťanství a tradiční náboženství (www.mzv.cz, 2015).

Nigérie s počtem cca 170 milionů obyvatel je největší zemí v Africe a představuje 47 % populace západní Afriky. Je největším vývozcem ropy v Africe a má největší zásoby zemního plynu na africkém kontinentu. Kvůli velikosti populace a zásobám ropy a zemního plynu má předpoklady k vybudování fungující a prosperující ekonomiky. Musí výrazně snížit chudobu, zajistit prostředky k zlepšení zdraví, vzdělání a přístupu k službám, aby země mohla zajistit potřeby obyvatelstva. V roce 1999 Nigérie zahájila program reform. Největší reformou bylo založení rozpočtu na konzervativních referenčních cenách ropy, přebytky ukládají na speciální účet. Ekonomika na to reagovala silným růstem. Dále Nigérie provedla reformy v těžebním průmyslu pro zlepšení řízení a větší transparentnost. Příjmy z ropy začaly v roce 2015 klesat a tím se zvýšil tlak na veřejné rozpočty. I přes tento pokles příjmů z ropy má Nigérie dobré vyhlídky do budoucna. V roce 2011 byl růst HDP 4,9 %, v roce 2012 došlo k mírnému poklesu na 4,3 %, ale v roce 2013 došlo zase k růstu HDP, a to na 5,4 %, v roce 2014 HDP rostl na 6,3 %. Podle odhadů do budoucna by v roce 2015 měl růst HDP klesnout na 5,5 %, ale pak zase růst a v roce 2017 by už měl opět dosahovat 6,2 % (www.data.worldbank.org, 2015). Růst země je založený na domácím trhu a je poháněný především silným výkonem v zemědělství, obchodu, telekomunikacích a průmyslu. Velkým problémem v zemi je nezaměstnanost, která se odhaduje až na 50 milionů lidí. Vláda slíbila, že se zasadí o vytváření nových pracovních míst. Bude se snažit vytvořit místa zaměřená na informační a komunikační technologie, zábavu, masný a kožařský průmysl, stavebnictví a cestovní ruch. Nigérie je vedoucím leaderem v Africké unii, Novém partnerství po africký rozvoj a v Hospodářském společenství západoafrických států. I přes značné ekonomické změny je chudoba velkým problémem této země, bude se muset snižovat a země se bude muset zaměřit na lidský rozvoj (www.worldbank.org, 2015).

d) Rusko

Celým názvem Ruská federace. Hlavním městem Ruska je Moskva. Rozkládá se na ploše 17 098 246 km² a sousedí se státy Kazachstánem, Mongolskem, Čínou, Severní Koreou, Japonskem, Ukrajinou, Běloruskem, Lotyšskem, Estonskem, Finskem a Norskem. Rusko tvoří 21 republik, 2 federální města, 9 krajů, 46 oblastí, 1 autonomní oblast, 1 pronajímané teritorium, 8 federálních okruhů. Rusko je federálním státem s prezidentským systémem. Prezidentem Ruska je Vladimir Vladimirovič Putin. Země má 143,5 milionů obyvatel. Průměrná délka života při narození je 71,1 let podle údajů z roku 2013 (www.data.worldbank.org, 2015). Největší národnostní menšinou jsou Rusové, potom Tataři, Ukrajinci, Baškirové, Čuvaši, Čečenci, Arméni a dalších asi 180 národnostních a etnických menšin. Nejrozšířenějším náboženstvím v zemi je pravoslavné náboženství, dále starověcké, islám a katolictví (www.mzv.cz, 2015).

Světová banka předpokládá negativní růst pro Rusko roce 2015-2016. V roce 2014 byl růst HDP 0,7 % a největší pokles by měla Ruská ekonomika zažít v roce 2015, kdy by měl být růst HDP negativní, a to -2,9 %. V roce 2016 začne zase růst a měla by vzrůst na 0,1 % a roku 2017 by měl být růst 1,1 % (www.data.worldbank.org, 2015). Hluboké strukturální problémy mají za následek slabou poptávku po investicích, a to bylo významnou příčinou zpomalení ekonomického růstu v roce 2014. K tomuto zpomalení ještě přispěly geopolitické problémy s Ukrajinou a tím i zbytkem světa, který se za Ukrajinu postavil. Spojené státy americké a Evropská unie v roce 2014 na Rusko uvalily sankce. Ekonomické sankce by mohly změnit strukturu ruské ekonomiky a zapojení Ruska ve zbytku světa. Pokles cen ropy v roce 2014 přispěl také ke zpomalení ekonomiky v posledním čtvrtletí roku 2014 a předpokládá se, že k největšímu zpomalení dojde v roce 2015 a 2016. Očekává se, že růst spotřeby bude poprvé od roku 2009 negativní a budou klesat reálné příjmy a mzdy (www.worldbank.org, 2015).

e) Čína

Celým názvem Čínská lidová republika. Hlavním městem Číny je Peking. Rozloha země je 9 596 961 km², sousedí s Afganistánem, Bhútánem, Myanmar, Indií, Kazachstánem, KLDŘ, Kyrgyzstánem, Laosem, Mongolskem, Nepálem, Pákistánem, Ruskou federací, Tádžikistánem a Vietnamem. Čína má 22 provincií, 5 autonomních oblastí,

4 města se samosprávou a 2 zvláštní administrativní oblasti. Čína je prezidentská republika, prezidentem je Si Ťin-pching. Země má 1,357 miliardy obyvatel. Průměrná délka života při narození je 75,4 let podle údajů z roku 2013 (www.data.worldbank.org, 2015). Platební peněžní jednotkou se jüan. Úředním jazykem čínština, dále je hodně používaným jazykem kantonština, mongolština a různé dialekty. Největší národnostní menšinou jsou Chánové, což jsou etničtí Číňané a dalších cca 55 národností, které jsou hojně zastoupeny. Nejvíce zastoupeným náboženstvím je v Číně buddhismus, taoismus, islám a křesťanství (www.mzv.cz, 2015).

Čína se v roce 1978 zahájila reformy a postupně se stávala z centrálně plánované ekonomiky tržní ekonomikou, což mělo za následek prudký hospodářský růst a sociální rozvoj. Růst HDP byl v průměru 10 % ročně a více jak 500 milionů lidí se dostalo z chudoby. V plnění rozvojových cílů je Čína na dobré cestě. Většinu cílů splnila, anebo jsou na dosah. V roce 2012 a 2013 byl růst HDP 7,7 %, roku 2014 došlo ke snížení růstu, a to na 7,4%. Predikce vývoje v letech 2015, 2016 a 2017 je taková, že by tempo růstu mělo dále klesat a v roce 2017 by dosahovalo hodnoty 6,9% (www.data.worldbank.org, 2015). To naznačuje, že čínská ekonomika se vydává cestou zlepšení životní situace lidí a prostředí, už se nezaměřuje pouze na ekonomický růst. Čínská ekonomika se dle Mezinárodního měnového fondu v roce 2014 stala největší ekonomikou světa a hraje významnou roli ve světové ekonomice. Ale i přes to Čína zůstává rozvojovou zemí a její reformy na trhu jsou neúplné. Podle průzkumů se ukazuje, že asi 98 990 000 lidí stále žije pod hranicí chudoby a tím se Čína řadí za Indii v počtu osob, které žijí pod hranicí chudoby. Je to pro ní největší výzva dosáhnout zlepšení. Rychlý ekonomický růst s sebou přinesl i mnoho problémů. Jedním z nich jsou vysoká nerovnost v příjmovém rozdělení, velká a rychlá urbanizace, problémy s udržitelným životním prostředím. Čína má také velké demografické problémy. Její obyvatelstvo rychle stárne, což bude mít dopady na produktivní pracovní sílu a na sociální výdaje. Na roky 2011 až 2015 Čína vytvořila již 12. pětiletý plán, který se těmito otázkami velmi důsledně zabývá, protože ohrožují budoucí růst země. Zdůrazňuje, že musí být rozvíjeny služby, musí se přijmout opatření v ochraně a udržitelnosti životního prostředí, zvýšit energetická účinnost, zlepšit vzdělávací, zdravotnický a sociální systém (www.worldbank.org, 2015).

f) Rumunsko

Hlavním městem Rumunska je Bukurešť. Rumunsko má rozlohu 238 391 km² a sousedí se státy jako je Ukrajina, Moldavsko, Maďarsko, Srbsko a Bulharsko. Země je rozdělená na 41 žup a hlavní město Bukurešť. Rumunsko je republika s parlamentním systémem, prezidentem je Klaus Iohannis. Země má 19,98 milionů obyvatel a průměrná délka života při narození je 74,5 let (www.data.worldbank.org, 2015). Měna je leu, úředním jazykem je rumunština. Největší skupinou obyvatel jsou Rumuni, následováni Maďary a Romy. Nejvíce obyvatel v Rumunsku se hlásí k náboženství pravoslavnému, římsko-katolickému, reformovanému a v poslední řadě i k řecko-katolickému (www.mzv.cz, 2015).

V posledních 20 letech dosáhlo Rumunsko pokroku v rozvíjení institucí, které jsou kompatibilní s tržní ekonomikou. Vstup do Evropské unie v roce 2007 byl hnacím motorem pro další reformy a modernizaci. Globální finanční krize v letech 2008 až 2009 přinutila zemi k dalším potřebným reformám ve zdravotnictví, ve školství, ve finančním sektoru, v řízení veřejných financí, ve veřejné správě, v sociálním pojištění a sociální pomoci. Tyto reformy byly provedeny s pomocí mezinárodních finančních institucí. Některé z těchto reforem byly krátkodobou reakcí na finanční krizi a některé jsou ukotveny v dlouhodobé strategii země. Země zvedla makro-stabilizační a strukturální opatření, které bylo podporováno Světovou bankou, Mezinárodním měnovým fondem a Evropskou komisí. Tento balík opatření měl za následek, že se ekonomická aktivita země zvedla v roce 2013 na 3,5 %, pro rok 2014 byl růst HDP 2,6 %. Predikce vývoje do budoucnosti je taková, že by měl růst HDP nadále pokračovat a v roce 2017 dosáhnout 3,9 % (www.data.worldbank.org, 2015). Výzvou pro Rumunsko je do budoucnosti dosáhnout stabilního hospodářského růstu, zvýšení životní úrovně obyvatel při plnění fiskálních cílů, pokračování v reformách při další modernizaci veřejné správy. Jedním z problémů země je přístup ke zdravotní péči, který je spíše více nakloněn k bohatým lidem, takže chudší část obyvatelstva zdravotní péči nevyhledává. Tento problém by měl být vyřešen balíčkem reforem v oblasti zdravotnictví, který je připravován. Dalším problémem v Rumunsku jsou rozdíly mezi venkovským a městským obyvatelstvem. Rumunsko má největší výskyt chudoby na venkově a to až přes 70 %. Míra chudoby v zemi výrazně poklesla v letech 2000 až 2008 z 36 % na 5,7 %. I přes podniknuté kroky je míra chudoby v Rumunsku stále nejvyšší v EU a země musí pracovat na jejím dalším snižování. Rumunsko ještě využívá strukturálních fondů EU na ochranu životního prostředí a změny klimatu. I přes to jsou Rumuni odhodláni dosáhnout cílů

strategie Evropa 2020 v oblasti klimatu a obnovitelných zdrojů energie cíle 20-20-20. Další prioritou země je zvyšování kvalifikace obyvatel, zvýšení úrovně školství a znalostí, aby se naplnily další z cílů strategie (www.worldbank.org, 2015).

g) Francie

Hlavním městem Francouzské republiky je Paříž. Rozloha Francie je 551 602 km² a sousedí se Španělskem, Itálií, Švýcarskem, Německem, Lucemburskem, Belgií a Velkou Británií. Francie se člení na 22 metropolitních regionů a 5 zámořských regionů. Francie je federální republika a v čele země stojí prezident, kterým je Francois Hollande. Země má 65,94 milionů obyvatel a průměrná délka života při narození je 82 let (www.data.worldbank.org, 2015). Hlavní platební jednotkou je euro. Úředním jazykem je francouzština. Francie se potýká s velkými migračními toky a je šestou zemí světa kam nejvíce proudí migranti. Nejvíce jich je z Alžírsko, Maroka a evropských zemí. Nejčastějším náboženstvím ve Francii je katolické, islám, protestanské a židovské (www.mzv.cz, 2015).

Francie se snaží bojovat s chudobou v celém světě. Za spolupráce se skupinou Světové banky spolupracuje na vymýšlení rozvojové politiky, která zahrnuje například předcházení konfliktům, bezpečnost potravin, změny klimatu, vzdělání, zdraví, atd. Francie je členem Mezinárodní banky pro obnovu a rozvoj. Dnes je země členem všech institucí, který tvoří skupinu Světové banky. Růst HDP v roce 2009 byl po finanční krizi negativní -2,9 % a od tohoto roku se růst HDP začal zvedat a v roce 2010 byl růst 2,0 %. V roce 2011 růst HDP byl 2,1 %, od tohoto roku začal zase klesat a v roce 2012 a 2013 byl růst jen 0,3 % (www.worldbank.org, 2015; www.data.worldbank.org, 2015).

h) Česká republika

Hlavním městem je Praha. Rozloha země je 78 866 km² a sousedícími zeměmi je Německo, Polsko, Slovensko, Rakousko a Maďarsko. Země je rozdělena na 14 krajů. Česká republika je parlamentní republikou a jejím prezidentem je Miloš Zeman. Počet obyvatel je 10 538 275 (www.czso.cz, 2015). Průměrná délka života při narození je 78,3 let (www.data.worldban.org, 2015). Platební jednotkou je koruna. Úředním jazykem je čeština (www.europa.eu, 2015). Převládajícím náboženstvím je římsko-katolické (www.czso.cz, 2015).

Roku 2011 byl růst HDP 1,9 %, v roce 2012 došlo k propadu HDP na -1,0 %. Od roku 2013 dochází k postupnému růstu HDP na 0,7 %, v roce 2014 na 2,5 %. Predikce vývoje na roky 2015 až 2017 je taková, že růst HDP by měl být po všechny roky 2,7 % (www.data.worldbank.org, 2015).

4.1.2 Specifikace a vyhodnocení vybraných ukazatelů

Ukazatele byly vybrány ve vazbě na lidská práva. Prvním ukazatelem, který byl vybrán je zápis do školy v primárním, sekundárním a terciálním vzdělání, protože vzdělání souvisí se zaměstnaností a ekonomickým růstem. Země nemůže dosahovat pokroku v ekonomickém růstu, pokud nebude mít kvalitní a vzdělané obyvatelstvo. Dalším použitým ukazatelem je ukazatel míry nezaměstnanosti pro celé obyvatelstvo a pak zvláště pro ženy a muže. Tento ukazatel říká, kolik má země ještě nevyužité pracovní síly. Posledním ukazatelem je zlepšení hygienických podmínek ve městech, tento ukazatel říká, jak jsou přístupná hygienická zařízení a kanalizace ve městech. To má velký vliv na zdraví obyvatel, protože pokud je obyvatelstvo v dobré zdravotní kondici, může podávat lepší pracovní výkony a vytvářet větší produkt.

a) Ukazatel zápisu do školy podle úrovně vzdělání

Tento ukazatel říká, jaký je poměr celkového zápisu do školy podle úrovně vzdělání bez ohledu na věk, k počtu obyvatel ve věkové skupině, která oficiálně odpovídá úrovni vzdělání. Primární vzdělání dětem poskytuje základy čtení, psaní, matematických schopností, historie, geografie, přírodní vědy, společenské vědy, umění a hudby. Sekundární vzdělání mohou začít žáci, kteří dokončili primární vzdělání. Poskytuje žákům základy pro celoživotní učení a rozvoj člověka tím, že nabízí více předmětů a dovedností zaměřených na specializované obory. K přijetí do terciálního stupně vzdělání je potřeba ukončení sekundárního vzdělání.

- **Zápis do primárního vzdělání**

Jak je vidět z tabulky 4.1, světový průměr zápisu do primárního stupně vzdělání se pohybuje nad hranicí sto procent. Což značí, že počet žáků ve škole je vyšší, než oficiálně odpovídá věkové skupině pro primární vzdělání. To může být způsobeno tím, že počet dětí je nadsazený z důvodu pozdního vstupu do vzdělávacího systému anebo z důvodu opakování ročníku, než tím, že by byl vzdělávací systém tak úspěšný. Stejným případem je i Evropská unie, Francie, Indie, Jak si můžeme všimnout, jak Argentina, tak i Čína dosahují vyšších hodnot než je 100 %. U Argentiny nedochází k snižování, ale k postupnému zvyšování hodnot a Čína osciluje okolo hranice 128 % a 129 %. U České republiky si můžeme všimnout, že se hodnoty začínají blížit 100 %, což by mohlo značit, pozdější vstup do vzdělání a opakování vzdělání. Ukazatel v České republice má klesající tendenci. Rumunsko je těsně pod hranicí 100 %, což by mohlo značit, že je u něj zápis do škol v normě a není tam velké množství dětí, které opakují ročník anebo později vstupují do vzdělání. Rusko je na tom podobně jako Rumunsko, ale můžeme si všimnout vzrůstajícího procenta, které nám naznačuje, že se situace v zemi začíná měnit a přibývá dětí, kteří později vstupují do vzdělání anebo opakují. Druhou alternativou jak si tento ukazatel vysvětlit je, že se zlepšují možnosti přístupu dětí do škol. Nigérie osciluje na hranici 85 % zápisu do školy, což je na africkou zemi dobré procento zápisu do primárního vzdělání.

Tab. 4.1 – Zápis do školy – primární stupeň (v %)

Země - Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Svět	107	108	108	108	108	108
Evropská unie	103	104	104	104	103	103
Česká republika	105	108	108	106	102	100
Francie	108	109	108	108	108	107
Rumunsko	102	97	97	97	96	94
Nigérie	93	84	85	85	-	-
Argentina	116	117	118	118	118	124
Rusko	95	97	99	-	100	101
Indie	114	115	114	113	113	-
Čína	123	128	129	129	128	128

Zdroj: www.dataworldbank.org, 2015 – vlastní úprava

- **Zápis do sekundárního vzdělání**

Z tabulky 4.2 je patrné, že světové procento zápisu do školy v sekundárním vzdělání je nižší než u primárního. Což může být způsobeno tím, že tolik dětí nedodělá primární vzdělání anebo už nemá možnost studovat dál, například kvůli špatné finanční situaci rodiny a musí jít pracovat. Průměr Evropské unie se pohybuje nad hranicí 100 %. To značí, že má lepší vzdělávací systém, ale může to také značit, že studenti sekundárního vzdělání později vstupují do vzdělání z důvodu pozdějšího vstupu do primárního vzdělání anebo z důvodu opakování primárního vzdělání. Jak je z tabulky patrné, Česká republika i Rumunsko jsou pod hranicí 100 %, což nám ukazuje, že studenti studují řádně v dané věkové kategorii anebo jen s malými odchylkami. Ale Francie osciluje okolo hodnoty 110 %. Počet žáků, kteří v Nigérii nastupují do sekundárního vzdělání, je velice nízký, nejnížší z celé skupiny států. Ale můžeme vidět, že má do roku 2010 mírně stoupající tendenci, i když bohužel data za roky 2011 a 2012 nebyla uveřejněna. Rusko s Čínou se pohybují okolo hranice 90 %, což značí dobrý přístup ke vzdělání. Indie se pohybuje okolo hranice 70 % a zápis do sekundárního vzdělání má vzrůstající tendenci.

Tab. 4.2 – Zápis do školy – sekundární stupeň (v %)

Země - Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Svět	66	68	69	71	72	73
Evropská unie	102	102	103	105	104	104
Česká republika	94	93	93,3	94	96	97
Francie	110	110	110	110	110	110
Rumunsko	85	90	92	95	96	95
Nigérie	32	35	39	44	-	-
Argentina	85	86	89	90	92	107
Rusko	83	83	85	-	92	95
Indie	59	62	61	65	68	-
Čína	71	75	79	83	87	89

Zdroj: www.dataworldbank.org, 2015 – vlastní úprava

- **Zápis do terciálního vzdělání**

Z tabulky 4.3 vyplývá, že procentní průměr světa v zápisu do školy v terciálním vzdělání je o polovinu nižší než v Evropské unii. Což ukazuje, že Evropská unie má kvalitní vzdělávací systém. Ze zástupců Evropské unie má Česká republika nejvyšší procentní zápis do terciálního vzdělání a je následována Francií a poté Rumunskem. Argentina má velké procento zápisu do školy v terciálním vzdělání, a to se stále zvyšuje a dosahuje v roce 2012 80 %. Také Rusko se pomalu blíží k hranici 80 %. Z tabulky 4. 2 je patrné, že Indie a Čína jsou na tom v oblasti terciálního vzdělání velmi špatně a obě země se pohybují okolo hranice 25 %. U Nigérie byla data bohužel nedostupná.

Tab. 4.3 – Zápis do školy – terciální stupeň

Země - Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Svět	26	27	28	29	31	32
Evropská unie	61	62	63	64	65	67
Česká republika	54	58	61	63	65	64
Francie	53	53	54	56	57	58
Rumunsko	54	60	61	57	52	-
Nigérie	-	-	-	-	-	-
Argentina	67	69	71	75	79	80
Rusko	74	75	75	-	77	76
Indie	13	15	16	18	23	25
Čína	20	20	22	23	24	27

Zdroj: www.dataworldbank.org, 2015 – vlastní úprava

- **Shrnutí**

Z tabulek je patrné, že počet dětí zapsaných na všech stupních vzdělávání má stoupající tendenci. Největší úspěch v zápisu do školy byl dosažen v primárním vzdělání, kde stále dosahuje pokroku a vysokých hodnot u všech porovnávaných států. Zápis do sekundárního vzdělání dosahuje větší procentní úspěšnosti v Evropské unii než ve světě. I když pokrok má nižší tendenci, tak ale stále k pokroku dochází a vlády jednotlivých států musí zvýšit své úsilí při naplňování tohoto ukazatele. Zápis do školy v terciální úrovni vzdělání je ještě nižší

než u sekundárního vzdělání. Evropská unie dosahuje vyšších procentuálních hodnot než svět. Úplně nejnižších hodnot dosahuje Čína a Indie, kde je zápis do terciálního vzdělání pod hranicí 30 %. Některé ukazatele nabývají vyšších hodnot než 100 %. To může být zapříčiněno buď opakovaným zápisem dětí do vzdělání z důvodu opakování ročníků, a nebo protože se zlepšil přístup dětí ke vzdělání a jsou zapisovány do něj v pozdějším věku. Vzdělání je důležité pro vzdělanější a kvalitnější pracovní sílu, která je hnacím motorem ekonomického růstu jednotlivých zemí.

b) Nezaměstnanost

Nezaměstnanost se pro tento ukazatel vypočítá jako podíl počtu nezaměstnaných k ekonomicky aktivnímu obyvatelstvu. Nezaměstnaný je ten, kdo je bez práce, ale je k dispozici a hledá si zaměstnání. Nezaměstnaný je definován jako osoba, která je bez práce, ale práci si hledá a může kdykoliv do práce nastoupit, včetně těch, kteří dobrovolně odešli z práce anebo přišli o práci. Ekonomicky aktivní obyvatelstvo je základem pro tento ukazatel. Čísla vypočítané podle tohoto ukazatele jsou odhady Mezinárodní organizace práce.

• Nezaměstnanost celková

Tabulka 4.4 ukazuje celkovou míru nezaměstnanosti. Při srovnání světa a Evropské unie je patrné, že světová nezaměstnanost je skoro jednou tak nižší než nezaměstnanost v Evropské unii. Z vybraných zástupců Evropské unie má nejmenší nezaměstnanost Česká republika, kde se nezaměstnanost pohybuje okolo 7 %. Rumunsko je na tom podobně. Avšak nezaměstnanost ve Francii osciluje okolo 10 % a má stoupající tendenci. Nigérie se pohybuje se svojí nezaměstnaností už několik let okolo čísla 7,5 %. Nezaměstnanost v Argentině se také pohybuje okolo 7,5 %. Rusko svou nezaměstnanost snížilo na 5,6 % z 6,5 %, které dosahovalo v roce 2011. Indie i Čína si drží stejnou nezaměstnanost už několik let. Indická nezaměstnanost se pohybuje okolo 3,5 % a čínská okolo 4,5 %.

Tab. 4.4 – Nezaměstnanost celková (v %)

Země – Rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Svět	5,6	6,2	6,1	5,9	5,9	6,0
Evropská unie	7,0	9,0	9,6	9,6	10,5	10,9
Česká republika	4,4	6,7	7,3	6,7	7,0	6,9
Francie	7,4	9,1	9,3	9,2	9,9	10,4
Rumunsko	5,8	6,9	7,3	7,4	7,0	7,3
Nigérie	7,6	7,6	7,6	7,6	7,5	7,5
Argentina	7,8	8,6	7,7	7,2	7,2	7,5
Rusko	6,2	8,3	7,3	6,5	5,5	5,6
Indie	4,1	3,9	3,5	3,5	3,6	3,6
Čína	4,4	4,4	4,2	4,3	4,5	4,6

Zdroj: www.dataworldbank.org, 2015 - vlastní úprava

- **Nezaměstnanost žen**

Z tabulky 4.5 je patrné, že nezaměstnanost žen ve světě je téměř o polovinu nižší než v EU. Nejlépe z EU je na tom Rumunsko, které je následováno Českou republikou a nejhůře z vybraných zemí na tom je Francie, která má nezaměstnanost okolo 10,6 %. Tato hodnota může být způsobena velkým migračními toky, se kterými se Francie potýká. V Nigérii je nezaměstnanost žen stejná, jako je nezaměstnanost celková. Argentina má vyšší nezaměstnanost žen než celkovou nezaměstnanost v zemi. Rusko má nezaměstnanost žen nižší, než je celková nezaměstnanost žen ve světě. V Indii a Číně se pohybuje nezaměstnanost žen okolo 4 %, což v porovnání s celkovou nezaměstnaností je nepatrný rozdíl.

Tab. 4.5 – Nezaměstnanost žen (v %)

Země – Rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Svět	5,9	6,4	6,5	6,4	6,4	6,4
Evropská unie	7,5	8,9	9,6	9,7	10,5	10,9
Česká republika	5,6	7,8	8,5	7,9	8,2	8,2
Francie	7,9	9,3	9,7	9,7	10,0	10,4
Rumunsko	4,7	5,9	6,5	6,7	6,3	6,6
Nigérie	7,5	7,4	7,4	7,4	7,4	7,4
Argentina	9,8	9,9	9,2	8,6	8,9	9,0
Rusko	5,9	7,7	6,8	6,0	5,1	5,2
Indie	4,0	3,9	4,4	4,3	4,1	4,0
Čína	3,6	3,6	3,4	3,6	3,7	3,8

Zdroj: www.dataworldbank.org, 2015 – vlastní úprava

- **Nezaměstnanost mužů**

Z tabulky 4.6 vyplývá jako z předešlých dvou, že nezaměstnanost u mužů je ve světě o polovinu menší než v EU. Ze států, které byly vybrány jako reprezentanti EU, je na tom nejlépe Česká republika, následována Rumunskem a poté Francií. Francie se blíží průměru nezaměstnanosti u mužů v celé EU. Nezaměstnanost mužů v Nigérii je stejná jako nezaměstnanost žen a celková nezaměstnanost v zemi i vyšší než ve světě. Nezaměstnanost mužů v Rusku se od roku 2009, kdy dosahovala 8,9 %, pomalu snižovala a roku 2013 dosáhla hodnoty 5,9 % a tedy stejně jako ve světě. Argentina má stabilní nezaměstnanost, která osciluje okolo 6,5 %. Nezaměstnanost v Indii je stabilní jak u mužů, žen, tak i celkově v zemi. Mužská nezaměstnanost v Číně vykazuje vyšší nezaměstnanost, než je celkově v zemi a je i dokonce větší než nezaměstnanost u žen.

Tab. 4.6 – Nezaměstnanost mužů (v %)

Země - Rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Svět	5,4	6,1	5,8	5,7	5,7	5,7
Evropská unie	6,5	9,0	9,6	9,5	10,4	10,9
Česká republika	3,5	5,9	6,4	5,8	6,1	5,9
Francie	6,9	8,9	9,0	8,8	9,8	10,4
Rumunsko	6,7	7,7	7,9	7,9	7,5	7,9
Nigérie	7,7	7,7	7,7	7,7	7,7	7,6
Argentina	6,4	7,7	6,7	6,3	6,1	6,5
Rusko	6,5	8,9	7,8	6,9	5,9	5,9
Indie	4,1	3,9	3,3	3,3	3,4	3,5
Čína	5,0	5,0	4,8	4,9	5,1	5,2

Zdroj: www.dataworldbank.org, 2015 - vlastní úprava

- **Shrnutí**

Jak je z ukazatele patrné, celková nezaměstnanost ve světě je jednou tak nižší než v Evropské unii, a to platí jak pro nezaměstnanost mužů, tak i žen. Nezaměstnanost má za následek jak ekonomické, tak i sociální dopady. Nezaměstnanost postihuje jak celou ekonomiku, tak i jednotlivé rodiny. Pokud je v zemi nezaměstnanost vysoká, ekonomika nemůže růst, protože část výrobních zdrojů je nevyužitá. Dochází ke schodkům státního rozpočtu, protože země musí vydávat peníze na podpory v nezaměstnanosti, na financování úřadů práce. Sociální dopady nezaměstnanosti jsou například v tom, že lidé ztrácejí schopnosti, zkušenosti a znalosti, může docházet k různým závislostem, protože lidé, kteří jsou dlouho bez práce, jsou zoufalí a demotivovaní, ztrácejí pojem o čase a hůře se přizpůsobují životu.

c) Zlepšení hygienických zařízení ve městech

Ukazatel znázorňuje, jak se zlepšily podmínky lidí ve městě v přístupu k hygienickým zařízením ve městech. Jak ukazuje tabulka, světový přístup k hygienickým zařízením ve městech se pohybuje okolo 80 %. V Evropské unii, České republice, Francii i Argentině se ukazatel pohybuje okolo 100 %. V Rumunsku jsou známé údaje bohužel jen do roku 2007,

kdy dosahovaly 88 %. V předchozích letech se ukazatel pohyboval na přibližně stejné úrovni. Nejhorší přístup k hygienickým zařízením je v Nigérii. Ukazatel se pohybuje jen okolo 30 % což je velice špatná situace. Lidé nemají přístup k hygienickým zařízením, tím se mohou rozšiřovat choroby, smrtelné nemoci, může to mít i za následek znečištění pitné vody. Rusko a Čína se pohybují okolo světového průměru. Indie mírně pod průměrem.

Tab. 4.7 – Zlepšení hygienických zařízení ve městech (% městského obyvatelstva s přístupem)

Země - Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Svět	79	89	79	79	79	79
Evropská unie	99	99	99	100	100	100
Česká republika	100	100	100	100	100	100
Francie	100	100	100	100	100	100
Rumunsko	88	-	-	-	-	-
Nigérie	32	32	32	31	31	31
Argentina	95	96	96	96	97	97
Rusko	75	75	75	74	74	74
Indie	58	58	59	59	60	60
Čína	72	73	74	74	74	74

Zdroj: www.dataworldbank.org, 2015 – vlastní úprava

- **Shrnutí**

Tento ukazatel byl vybrán proto, že zlepšení přístupu obyvatel k hygienickým zařízením ovlivňuje zdraví obyvatel a to ovlivňuje schopnost obyvatel studovat, pracovat a tím zvyšovat ekonomický růst země. Jak je patrné z tabulky 4.7, tak Evropská unie má 100% přístup k hygienickým zařízením, svět okolo 80%. Nejhorší přístup k hygienickým zařízením má Nigérie okolo 30%.

4.2 Rozvojové cíle tisíciletí

Rozvojové cíle tisíciletí byly schváleny na Summitu tisíciletí OSN, který se konal 6. až 8. září 2000 v New Yorku. Výsledkem summitu bylo přijetí a schválení Deklarace tisíciletí OSN, která obsahuje prohlášení o hodnotách, zásadách a cílech pro mezinárodní program jedenadvacátého století. Hlavním úkolem Deklarace je zajistit, že globalizace bude pozitivní pro všechny. Uznává, že v současné době jsou jak přínosy, tak náklady nerovnoměrně rozdělené. Deklarace vyzývá státy, aby globální politika a opatření odpovídaly potřebám rozvojových zemí a ekonomikám v transformačním procesu. Deklarace tisíciletí si vytyčila šest základních hodnot, které považuje za zásadní pro mezinárodní vztahy v jedenadvacátém století. Mezi cíle patří svoboda, rovnost, solidarita, tolerance, respekt k přírodě a sdílená odpovědnost (www.un.org, 2015).

4.2.1 Cíle a úkoly tisíciletí

Deklarace tisíciletí si vytyčila osm cílů a k nim dílčí úkoly, pomocí kterých chce dosáhnout zlepšení lidských práv po celém světě. Do plnění Deklarace se musí zapojit všechny členské státy Organizace spojených národů.

Evropská unie se také zavázala k plnění cílů tisíciletí. Komise ve sdělení o urychlení procesu směřujícího k dosažení rozvojových cílů tisíciletí – přínos Evropské unie vydala soubor návrhů, kterými bude přispívat k plnění Rozvojových cílů tisíciletí a hlavně se zaměří na rozvojovou pomoc v Africe. Evropská unie je jedním z nejdůležitějších přispěvovatelů na světovou rozvojovou pomoc. Komise se zavázala k tomu, že do roku 2015 bude celková hodnota pomoci 0,7 % hrubého domácího důchodu EU, že urychlí reformy pro rychlejší a kvalitnější poskytování rozvojové pomoci, že přehodnotí způsob přístupu EU k udržitelnému rozvoji. Komise dále požaduje po členských státech, aby zvyšovaly své oficiální rozpočty na rozvojovou pomoc a vytvářely doplňkové zdroje k jejímu financování. V Africe se EU chce zaměřit na zlepšení veřejné správy, propojení afrických sítí a obchodu, zvýšení úsilí pro spravedlivou společnost, zlepšení přístupu ke službám, důstojnou práci a udržitelné životní prostředí (www.europa.eu, 2015).

Cíle a úkoly tisíciletí (www.osn.cz, 2015):

- Cíl 1: Odstranit extrémní chudobu a hlad

Tento cíl si klade za úkol do roku 2015 snížit na polovinu počet lidí s příjmem nižším než jeden americký dolar oproti roku 1990. Dalším úkolem je dosáhnout plné a produktivní zaměstnanosti a přiměřené práce pro všechny, včetně žen a mladých lidí. A posledním cílem je snížit do roku 2015 na polovinu podíl lidí trpících hladem oproti roku 1990.

- Cíl 2: Zajistit základní vzdělání pro všechny

Úkolem tohoto cíle je zajistit, aby do roku 2015 všechny děti (dívky i chlapci) byly schopné absolvovat základní školu v plném rozsahu.

- Cíl 3: Prosazování rovnosti pohlaví a posilování postavení žen

Úkolem tohoto cíle je odstranit nepoměr mezi chlapci a dívkami na prvním stupni vzdělání, pokud možno do roku 2005, a do roku 2015 na zbývajících úrovních vzdělání.

- Cíl 4: Snížit dětskou úmrtnost

Hlavním úkolem je snížit úmrtnost dětí do věku 5 let o dvě třetiny v letech 1990 až 2015.

- Cíl 5: Zlepšit zdraví matek

Hlavním úkolem je snížit úmrtnost matek o dvě třetiny v letech 1990 až 2015. Dalším cílem do roku 2015 je zajistit přístup ke službám reprodukčního zdraví pro všechny.

- Cíl 6: Boj proti HIV/AIDS, malárii a dalším chorobám

Úkolem tohoto cíle je do roku 2015 zastavit a zvrátit šíření HIV/AIDS, zajistit přístup k léčbě HIV/AIDS všem, kteří to potřebují. Dalším důležitým úkolem tohoto cíle je zastavit a zvrátit výskyt malárie a dalších závažných chorob.

- Cíl 7: Zajistit udržitelnost životního prostředí

Hlavními úkoly tohoto cíle je začlenit principy udržitelného rozvoje do národních programů a strategií, zvrátit současný trend úbytku přírodních zdrojů a snížit ubývání biodiverzity. Dalším úkolem, který si tento cíl nastavil, je do roku 2015 snížit na polovinu počet lidí bez přístupu k pitné vodě a základním hygienickým zařízením a do roku 2020 výrazně zlepšit životní podmínky více než 100 milionů lidí žijících v chudinských slumech.

- Cíl 8: Rozvíjet globální partnerství pro rozvoj

Úkolem tohoto cíle je rozvíjet otevřený, předvídatelný, nediskriminační a na pravidlech založený obchodní a finanční systém. Dále se zaměřuje na zvláštní potřeby nejméně rozvinutých zemí (bezcelní a neomezený přístup na mezinárodní trhy, rozšíření

programu oddlužování chudých zemí a zrušení jejich oficiálních bilaterálních dluhů, zajištění velkorysejší oficiální rozvojové pomoci zemím, které vykazují výsledky v boji proti chudobě). Dále je potřeba zaměřit se na zvláštní potřeby chudých zemí bez přístupu k moři a malých ostrovních států. Důležité je i zabývat se detailně problémy rozvojových zemí souvisejícími se zadlužením, s pomocí národních i mezinárodních nástrojů a zajistit dlouhodobou schopnost se s dluhy vyrovnat. Důležité je zajistit v rozvojových zemích přístup k nejdůležitějším lékům a to za rozumnou cenu, zajistit výhody nových technologií, především informačních a komunikačních.

4.2.2 Přehled plnění cílů

Před čtrnácti lety si deklarace stanovila osm odvážných cílů pro zlepšení života na zemi těch, co jsou nejvíce ohroženi. Do roka by všechny cíle měly být splněny, některé jsou skoro naplněny a jiné zdaleka ne.

a) Splněné cíle

Podařilo se snížit extrémní chudobu na polovinu. Snížily se nakažení a úmrtnost tuberkulózou a malárií. Cíl zlepšit přístup lidí k pitné vodě se podařilo naplnit o pět let dříve, než bylo stanoveno. Rozdíly mezi školní docházkou chlapců a dívek se povedly odstranit ve všech rozvojových regionech na úrovni základního vzdělání, na ostatních se blíží k dosažení tohoto cíle. Zvyšuje se politická participace žen. Rozvojová pomoc se zvýšila, obchodní systém je stále příznivý pro rozvojové země, jejich zadlužení zůstává nízké.

b) Významný pokrok

Významného pokroku bylo dosaženo ve většině oblastí. Hlavní problémy, které ohrožují životní prostředí ještě pokračují, ale existují celosvětové příklady úspěšných akcí. Zvyšuje se ochrana pozemních a mořských pobřežních oblastí a daří se eliminovat látky, které poškozují ozónovou vrstvu. Stále klesá hladomor, ale je potřeba stále většího úsilí, aby byl tento problém odstraněn. Podíl podvyživených lidí se od roku 1990 snížil do roku 2013 z 24 % na 14%. Podvýživa u dětí sice klesla, ale stále je hodně dětí, které jí trpí. Jedno ze čtyř dětí je stále tímto problémem ohroženo. Dětská úmrtnost klesla téměř o polovinu, ale i přes to je potřeba ji i nadále snižovat. Mnohem víc je potřeba udělat ve snížení mateřské

úmrtnosti. I když se podařilo mateřskou úmrtnost snížit o 48 %, i přes to je potřeba smrti matek předcházet zlepšením péče o těhotné ženy. Antiretrovirová terapie pro nakažené virem HIV roste a její další rozšíření přispěje k nižší úmrtnosti nebo prodloužení života. Je dále potřeba šířit znalosti mezi mladými lidmi o možnosti nakažení virem HIV a tak zabránit úmrtnosti mladých lidí. Od roku 1990 byla nově víc než čtvrtina světové populace napojena na veřejnou kanalizaci, ale přes to se 2,5 milionů lidí uchyluje k veřejnému kálení, protože mají nedostatečné připojení na veřejnou kanalizaci či mají nedostatečné sanitární zařízení. Tímto jsou ohroženy chudé a zranitelné skupiny obyvatel. Bude nutná náprava této situace a to v příštích letech investicemi do kanalizací.

Do splnění Rozvojových cílů tisíciletí se zapojily, jak jednotlivé vlády, tak mezinárodní společenství, občanská společenství a i soukromý sektor (www.un.org, 2015).

4.3 Nezávislé organizace

Mezi nezávislé organizace, které pomáhají v boji za lidská práva, patří například Amnesty International a Lékaři bez hranic. Tyto organizace jsou financovány pomocí soukromých finančních darů, a proto jsou nezávislé na národních vládách a mohou tak lépe pomáhat.

4.3.1 Amnesty International

Amnesty International je nezávislá organizace, která se snaží zabránit porušování lidských práv. Změny, které se snaží organizace provést, jsou zásluhou tisíce lidí po celém světě, kteří vedou kampaně po celém světě, zastávají se obětí bezpráví, snaží se prosadit systémové změny na národní i mezinárodní úrovni. Amnesty International má více jak 3,2 milionů členů v cca 150 státech a regionech. Hlavními cíli organizace je propuštění vězňů a spravedlivé soudy pro ně, zrušení trestu smrti a zastavení mučení, ochrana civilistů v ozbrojených konfliktech, odstranění diskriminace, boj proti chudobě a zajištění práv uprchlíků a migrantů. Organizace je postavena na principu univerzálnosti a nedělitelnosti lidských práv, mezinárodní solidaritě, nestrannosti, nezávislosti a na spolehlivém výzkumu. Amnesty International si zakládá na tom, že je nezávislá na vládách, politických stranách, ekonomických subjektech, náboženstvích a ideologiích. To je velice důležité, protože žádná z těchto skupin jí neohrožuje a nemůže jí zabraňovat v její přínosné práci. Amnesty

International obdržela v roce 1977 Nobelovu cenu za přínos k obraně svobody, spravedlnosti a tím i míru na celém světě. Je i poradním orgánem OSN (www.amnesty.cz, 2015). Tabulka 4.8 ukazuje, jaká témata nejvíce řeší Amnesty podle jednotlivých regionů. Nejvíce zasahuje proti trestům smrti, cenzuře a zákazu svobody slova, angažuje se v právech dětí a ozbrojených konfliktech.

Tab. 4.8 – Přehled a oblast působení Amnesty International

Region	Téma (řazeno podle četnosti výskytu)
Afrika	cenzura a svoboda slova, ozbrojený konflikt, trest smrti, děti, obchod se zbraněmi, obchod a lidská práva
Amerika	trest smrti, děti, cenzura a svoboda slova, ozbrojený konflikt, obchod a lidská práva, obchod se zbraněmi
Evropa a střední Asie	trest smrti, cenzura a svoboda slova, děti
Blízký východ a severní Afrika	trest smrti, cenzura a svoboda slova, děti, ozbrojený konflikt, obchod se zbraněmi

Zdroj: www.amnesty.org, 2015 - vlastní zpracování

4.3.2 Lékaři bez hranic

Lékaři bez hranic jsou mezinárodní lékařskou organizací, která poskytuje zdravotnickou pomoc lidem, kteří jsou ohroženi nebo kteří to potřebují a v místě není dostupná kvalitní zdravotnická péče. Organizaci založili v roce 1971 francouzští lékaři a novináři. V roce 1999 Lékaři bez hranic byli oceněni Nobelovou cenou za mír za průkopnickou humanitární pomoc na několika kontinentech. Lékaři bez hranic pracují ve více jak 70 zemích světa za spolupráce 2 500 mezinárodních a 29 místních spolupracovníků. Pro organizace je velice důležité, aby peníze pocházely od soukromých dárců, protože jediné tak mohou být nezávislou, neutrální a nestrannou organizací. Lékaři bez hranic poskytují zdravotní péči všem lidem bez ohledu na to, o koho jde. Hlavní je poskytnout všem lékařskou péči. Při přírodních katastrofách bývají zasaženy i zdroje pitné vody, je snížena dostupnost do míst a mnoho dalšího, ale i to se snaží lékaři bez hranic řešit. Nejsou tedy jen zdravotnickou organizací, ale i humanitární. Lékaři bez hranic poskytují lidem i psychologickou péči, pokud je to potřeba. Hlavní boj svádějí s ebolou, tuberkulózou i HIV a AIDS, malárií, podvýživou, kala azar (choroba, která napadá imunitní systém), meningitidou, spalničkami, cholerou, spavou nemocí, komplikacemi při porodech, nedostupností léků atd. Tabulka 4.9

je přehledem regionů a zemí, ve kterých Lékaři bez hranic působí. Nejvíce působí v Africe, kde řeší problémy jako jsou ozbrojené konflikty, sexuální násilí, nedostatečná lékařská pomoc atd. Další region, ve které hodně působí je Asie, kde řeší přírodní katastrofy, epidemie, nedostatečnou lékařskou pomoc. Amerika je region, kde se nejvíce řeší epidemie, ozbrojené konflikty a epidemie. V Evropě Lékaři pomáhají hlavně v oblasti zdravotní, psychologické a sociální péče pro žadatele o azyl a dále podávají pomoc uprchlíkům.

Tab. 4.9 – Přehled působení Lékařů bez hranic

Region	Stát
Amerika	Mexiko, Honduras, Haiti, Kolumbie, Bolívie, Paraguay
Afrika	Jižní Afrika, Svazijsko, Madagaskar, Zimbabwe, Mosambik, Kongo, Burundi, Uganda, Keňa, Somálsko, Etiopie, Jižní Súdán, Středoafriická republika, Kamerun, Nigérie, Burkina Faso, Libérie, Sierra Leone, Guinea, Čad, Niger, Mali, Mauretánie, Maroko, Turecko, Irák, Jemen, Jordánsko, Libanon, Sýrie
Asie	Gruzie, Arménie, Írán, Afganistán, Pákistán, Indie, Nepál, Bangladéš, Kyrgyzstán, Tádžikistán, Uzbekistán, Čína, Myanmar, Laos, Vietnam, Filipíny, Korejská lidově demokratická republika, Rusko, Papua-Nová Guinea
Evropa	Ukrajina, Francie, Itálie, Řecko

Zdroj: www.lekari-bez-hranic.cz, 2015 - vlastní zpracování

4.4 Shrnutí

Z ukazatele zápisu do primárního vzdělání je zřejmé, že se vybrané země pohybují na stejné úrovni, pouze Nigérie vykazuje nižší procento zápisu do školy v primárním vzdělání. Zápis do školy v sekundárním stupni vzdělání svět vykazuje nižší hodnoty než EU. Nejnižší zápis do sekundárního vzdělání je v Nigérii, kde se ukazatel pohybuje okolo 30 % a hned za Nigérií osciluje Indie s přibližně 65 %. V zápisu do terciálního vzdělání vede EU nad světem, rozdíl je padesátiprocentní. Největší hodnoty vykazuje Rusko s Argentinou. Nejnižší procentní zápis do terciálního vzdělání je v Indii a hned za ním je Čína. Celková nezaměstnanost je v EU nižší než ve světě. Největší nezaměstnanost je ve Francii, což může být způsobeno přílivem migrantů, a tím tam dochází k velkému tlaku na pracovní místa. Nejnižší nezaměstnanosti dosahuje Indie s Čínou. Nezaměstnanost žen i mužů je na tom stejně jako celková nezaměstnanost. V roce 2000 si OSN na Summitu tisíciletí stanovila osm cílů a úkolů k dosažení spravedlivého přerozdělení přínosů i negativních dopadů

globalizace. Některé cíle se podařilo naplnit, některé částečně a některé vůbec. I když se povedlo některé cíle naplnit, i nadále na nich bude potřeba pracovat. Nevládání organizace jako je Amnesty International, Lékaři bez hranic a další jsou mnohem více flexibilní, protože nejsou závislé na národních vládách, politických uskupeních a dalších vztazích. Mají větší možnost pomáhat a dostat se do míst konfliktů či potřeby dříve, protože mohou tam, kam jiné mezinárodní organizace nemohou z důvodu mezinárodněpolitických vztahů nebo protože nemusí projít dlouhým schvalovacím řízením.

5 ZÁVĚR

Definice lidských práv se podle jednotlivých autorů liší, ale v zásadě jsou lidská práva definována jako právo člověka na život a svobodu bez diskriminace. Organizace spojených národů se více a podrobněji zabývá oblastí lidských práv než Evropská unie. OSN vytvořilo i více orgánů, mechanismů a nástrojů na ochranu lidských práv. Jak Evropská unie, tak Organizace spojených národů vytvořily mechanismy, kde se každý může odvolávat, pokud budou jeho práva porušována.

Pro zhodnocení dodržování vybraných ekonomických a sociálních lidských práv byly vybrány země jak rozvojové, tak rozvinuté a potenciální centra světové ekonomiky, dále byl zařazen svět jako celek a celá Evropská unie. Bylo hodnoceno dodržování práva na vzdělání a na práci. Jako ukazatele byly vybrány: zápis do školy v primárním, sekundárním a terciálním vzdělání, dále celkovou nezaměstnanost mužů a žen. Posledním ukazatelem, který byl vybrán, je ukazatel zlepšení hygienických zařízení ve městech. Dalším bodem práce bylo zjištění, jestli jsou cíle a úkoly Deklarace tisíciletí plněny a v jakém rozsahu. Na doplnění byly vybrány i dvě organizace, které jsou nevládního charakteru, a to Amnesty International a Lékaři bez hranic.

Z porovnávaných ukazatelů zápisu do školy v jednotlivých úrovních a jednotlivých státech je patrné, že zápis do jednotlivých úrovní vzdělání se zvyšuje a je vzdělání zpřístupněno více dětem než dříve. Při porovnání celého světa a EU je možno si všimnout, že EU si stojí mnohem lépe než svět jako celek. Vzdělání obyvatelstva je základem pro kvalifikovanou a vzdělanou pracovní sílu, která podporuje ekonomický růst. Ukazatel nezaměstnanosti celkové a nezaměstnanosti mužů a žen je ve světě o polovinu nižší než v EU. Což souvisí s nepružností evropského trhu. Vysoká míra nezaměstnanosti může zapříčinit problémy v ekonomice, jako jsou pokles ekonomické výkonnosti daného státu, zvyšování schodku státního rozpočtu, navyšování sociálních výdajů a zvyšování kriminality ve státě. Zvyšování dostupnosti hygienických zařízení ve městech je důležitou součástí lidských práv, protože zdraví obyvatel ovlivňuje jejich schopnost studovat, pracovat a tím vytvářet ekonomický produkt.

Na posílení ekonomických a sociálních práv v rozvojových zemích je zaměřen i rozsáhlý projekt Rozvojové cíle tisíciletí. Některé rozvojové cíle tisíciletí jsou naplněny, některé jen částečně a některé skoro vůbec. Je důležité, aby i po skončení období platnosti Rozvojových cílů tisíciletí byly i nadále prováděny kroky k jejich zlepšení a dodržování. Působnost jednotlivých organizací, které se zabývají lidskými právy, je odlišná podle toho, jestli jde o vládní nebo nevládní organizace. Vládní organizace jsou svázány jednotlivými úmluvami a ujednáními s dalšími státy a nemohou tak pružně a rychle reagovat na krize jako nevládní organizace, které jsou financovány soukromými dárci a nejsou tak ničím omezeny. Proto je důležitá i jejich práce, protože bývají na místě problému dříve než vládní organizace.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

ODBORNÁ KNIHA

BALDWIN, Richard E, Stanislav ŠAROCH a Charles WYPLOSZ. *Ekonomie evropské integrace*. 4. vyd. Praha: Grada Publishing, 2013, 580 s. ISBN 978-80-247-4568-8.

EVROPSKÁ UNIE. *Problémy s EU? Kdo vám může pomoci?*. Luxembourg. 2011. 15 s. ISBN 978-92-9212.

INFORMAČNÍ CENTRUM OSN V PRAZE. *Fakta a čísla OSN. Základní údaje o Organizaci spojených národů*. Praha: Reproprint, 2005. 297 s. ISBN: 80-86348-02-4

KRATOCHVÍL, Jan. *Sociální práva v Evropské úmluvě na ochranu lidských práv a Mezinárodním paktu o občanských a politických právech*. Praha: Univerzita Karlova, 2010. 224 s. ISBN 978-80-87146-38-5.

KREJČÍ, Oskar. *Lidská práva*. Praha: Professional Publishing, 2011. 176 s. ISBN 978-80-7431-056-0.

UNITED NATIONS. DEPARTMENT OF PUBLIC INFORMATION. *Basic Facts about the United Nation*. New York: United Nations publication, 2011. 309 s. ISBN 978-92-1-101235-4.

INTERNETOVÉ STRÁNKY

AMNESTY.CZ. *Amnesty a lidská práva* [online]. 2015 [cit. 22.4.2015] Dostupné z: <http://www.amnesty.cz/lidska-prava/>

AMNESTY.ORG. *What are you looking for?* [online]. 2015 [cit. 22.4.2015] Dostupné z: <https://www.amnesty.org/search/?country=1261&documentType=Urgent+Action&sort=date>

CONSILIUM.EUROPA.EU. *Pracovní skupina pro lidská práva* [online]. 2015 [cit. 4. 3. 2015] Dostupné z: <http://www.consilium.europa.eu/cs/council-eu/preparatory-bodies/working-party-human-rights/>

CONSILIUM.EUROPA.EU. *Sociální záležitosti* [online]. 2015 [cit. 4. 3. 2015] Dostupné z: <http://www.consilium.europa.eu/cs/topics/social-affairs/>

CONSILIUM.EUROPA.EU. *Strategické směry pro oblast spravedlnosti a vnitřních věcí* [online]. 2015 [cit. 4. 3. 2015] Dostupné z: <http://www.consilium.europa.eu/cs/policies/strategic-guidelines-jha/>

CZSO.CZ. *Obyvatelstvo podle náboženské víry v letech 1921 – 2011* [online]. 2015 [cit. 22.4.2015] Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20551795/1702201401.pdf/68758640-22b5-4eba-9733-95c75a479d42?version=1.0>

DATA.WORLDBANK.ORG. *Argentina* [online]. 2015 [cit. 21.4.2015] Dostupné z: <http://data.worldbank.org/country/argentina>

DATA.WORLDBANK.ORG. *Czech Republic* [online]. 2015 [cit. 21.4.2015] Dostupné z: <http://data.worldbank.org/country/czech-republic>

DATA.WORLDBANK.ORG. *France* [online]. 2015 [cit. 21.4.2015] Dostupné z: http://data.worldbank.org/country/france#cp_surv

DATA.WORLDBANK.ORG. *China* [online]. 2015 [cit. 21.4.2015] Dostupné z: <http://data.worldbank.org/country/china>

DATA.WORLDBANK.ORG. *India* [online]. 2015 [cit. 21.4.2015] Dostupné z: http://data.worldbank.org/country/india#cp_wdi

DATA.WORLDBANK.ORG. *Nigeria* [online]. 2015 [cit. 21.4.2015] Dostupné z: <http://data.worldbank.org/country/nigeria>

DATA.WORLDBANK.ORG. *Romania* [online]. 2015 [cit. 21.4.2015] Dostupné z: <http://data.worldbank.org/country/romania>

DATA.WORLDBANK.ORG. *Russian Federation* [online]. 2015 [cit. 21.4.2015] Dostupné z: <http://data.worldbank.org/country/russian-federation>

DATA.WORLDBANK.ORG. *Improved sanitation facilities, urban (% of urban population with access)* [online]. 2015 [cit. 22.4.2015] Dostupné z: <http://data.worldbank.org/indicator/SH.STA.ACSN.UR/countries/1W-EU?display=default>

DATA.WORLDBANK.ORG. *School enrollment, primary (% gross)* [online]. 2015 [cit. 22.4.2015] Dostupné z: <http://data.worldbank.org/indicator/SE.PRM.ENRR>

DATA.WORLDBANK.ORG. *School enrollment, secondary (% gross)* [online]. 2015 [cit. 22.4.2015] Dostupné z: <http://data.worldbank.org/indicator/SE.SEC.ENRR>

DATA.WORLDBANK.ORG. *School enrollment, tertiary (% gross)* [online]. 2015 [cit. 22.4.2015] Dostupné z: <http://data.worldbank.org/indicator/SE.TER.ENRR>

DATA.WORLDBANK.ORG. *Unemployment, femle (% of female labor force) (modeled ILO estimate)* [online]. 2015 [cit. 22.4.2015] Dostupné z: <http://data.worldbank.org/indicator/SL.UEM.TOTL.FE.ZS>

DATA.WORLDBANK.ORG. *Unemployment, male (% of male labor force) (modeled ILO estimate)* [online]. 2015 [cit. 22.4.2015] Dostupné z: <http://data.worldbank.org/indicator/SL.UEM.TOTL.MA.ZS>

DATA.WORLDBANK.ORG. *Unemployment, total (% of total labor force) (modeled ILO estimate)* [online]. 2015 [cit. 22.4.2015] Dostupné z: <http://data.worldbank.org/indicator/SL.UEM.TOTL.ZS>

EC.EUROPA.EU. *O nás* [online]. 2015 [cit. 4. 3. 2015] Dostupné z: http://ec.europa.eu/justice/index_cs.htm#about-us-tab

EC.EUROPA.EU. *O nás* [online]. 2015 [cit. 4. 3. 2015] Dostupné z: http://ec.europa.eu/justice/mission/index_cs.htm

EC.EUROPA.EU. *Politiky a činnosti* [online]. 2015 [cit. 4. 3. 2015] Dostupné z: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=cs&catId=1>

EEAS.EUROPA.EU. *EU a lidská práva* [online]. 2014 [cit. 18.12.2014] Dostupné z: http://www.eeas.europa.eu/human_rights/index_en.htm

EIGE.EUROPA.EU. *About EIGE* [online]. 2015 [cit. 4. 3. 2015] Dostupné z: <http://eige.europa.eu/content/about-eige>

EUROPA.EU. *Česká republika* [online]. 2015 [cit. 22.4.2015] Dostupné z: http://europa.eu/about-eu/countries/member-countries/czechrepublic/index_cs.htm

EUROPA.EU. *Přínos EU k dosažení rozvojových cílů tisíciletí* [online]. 2015 [cit. 22.4.2015] Dostupné z: http://europa.eu/legislation_summaries/development/general_development_framework/r12533_cs.htm

EUROPARL.EUROPA.EU. *Welcome Words* [online]. 2015 [cit. 4. 3. 2015] Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/committees/en/libe/home.html> ----nevím tady přesně rok

EUROPARL.EUROPA.EU. *Welcome Words* [online]. 2015 [cit. 4. 3. 2015] Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/committees/en/empl/members.html>

EUROPARL.EUROPA.EU. *Welcome Words* [online]. 2015 [cit. 4. 3. 2015] Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/committees/en/droi/home.html>

EUROSKOP.CZ. *Charta základních práv Evropské unie* [online]. 2014 [cit. 21.12.2014] Dostupné z: http://www.euroskop.cz/gallery/6/2090-charta_zakladnich_prav_1.pdf

FRA.EUROPA.EU. *About the FRA* [online]. 2015 [cit. 4. 3. 2015] Dostupné z: <http://fra.europa.eu/en/about-fra>

<http://www.un.org/en/documents/udhr/>

HUMANRIGHTS.COM. *A Brief History of Human Rights* [online]. 2014 [cit. 18.12.2014] Dostupné z: <http://www.humanrights.com/what-are-human-rights/brief-history/cyrus-cylinder.html>

HUMANRIGHTS.COM. *A Brief History of Human Rights* [online]. 2014 [cit. 18.12.2014] Dostupné z: <http://www.humanrights.com/what-are-human-rights/brief-history/magna-carta.html>

HUMANRIGHTS.COM. *A Brief History of Human Rights* [online]. 2014 [cit. 18.12.2014] Dostupné z: <http://www.humanrights.com/what-are-human-rights/brief-history/declaration-of-independence.html>

HUMANRIGHTS.COM. *A Brief History of Human Rights* [online]. 2014 [cit. 18.12.2014] Dostupné z: <http://www.humanrights.com/what-are-human-rights/brief-history/declaration-of-human-rights.html>

HUMANRIGHTS.COM. *Human Rights Defined* [online]. 2014 [cit. 18.12.2014] Dostupné z: <http://www.humanrights.com/what-are-human-rights.html>

HUMANRIGHTS.GOV.AU. *Human Rights Explained: Fact sheet 1: Defining Human Rights* [online]. 2015 [cit. 22.4.2015] Dostupné z: <https://www.humanrights.gov.au/human-rights-explained-fact-sheet-1-defining-human-rights>

INDICATORS.OHCHR.ORG. *Maps* [online]. 2015 [cit. 25. 3. 2015] Dostupné z: http://indicators.ohchr.org/maps/OHCHR_Map_ICESCR.pdf

LEKARI-BEZ-HRANIC.CZ. *Kde pracujeme* [online]. 2015 [cit. 22.4.2015] Dostupné z: <http://www.lekari-bez-hranic.cz/cz/kde-pracujeme>

MZV.CZ. *Argentina* [online]. 2015 [cit. 22.4.2015] Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/jizni_amerika/argentina/index.html

MZV.CZ. *Čína* [online]. 2015 [cit. 22.4.2015] Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asia/cina/index.html

MZV.CZ. *Francie* [online]. 2015 [cit. 22.4.2015] Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/evropa/francie/index.html

MZV.CZ. *Indie* [online]. 2015 [cit. 22.4.2015] Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asia/indie/index.html

MZV.CZ. *Nigérie* [online]. 2015 [cit. 22.4.2015] Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/afrika/nigerie/index.html

MZV.CZ. *Rumunsko* [online]. 2015 [cit. 22.4.2015] Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/evropa/rumunsko/index.html

MZV.CZ. *Rusko* [online]. 2015 [cit. 22.4.2015] Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/evropa/rusko/index.html

OHCHR.ORG. *OHCHR in the World: making human rights a reality on the ground* [online]. 2015 [cit. 25. 3. 2015] Dostupné z: <http://www.ohchr.org/EN/Countries/Pages/WorkInField.aspx>

OHCHR.ORG.ORG. *Who we are* [online]. 2015 [cit. 4. 3. 2015] Dostupné z: <http://www.ohchr.org/EN/AboutUs/Pages/WhoWeAre.aspx>

OHCHR.ORG. *Committee Against Torture* [online]. 2015 [cit. 25. 3. 2015] Dostupné z: <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/CAT/Pages/CATIntro.aspx>

OHCHR.ORG. *Committee on Economic, Social and Cultural Rights* [online]. 2015 [cit. 25. 3. 2015] Dostupné z: <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/CESCR/Pages/CESCRIntro.aspx>

OHCHR.ORG. *Committee on Enforced Disappearances* [online]. 2015 [cit. 25. 3. 2015] Dostupné z: <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/CED/Pages/CEDIndex.aspx>

OHCHR.ORG. *Committee on Migrant Workers* [online]. 2015 [cit. 25. 3. 2015] Dostupné z: <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/CMW/Pages/CMWIndex.aspx>

OHCHR.ORG. *Committee on the Elimination of Discrimination Against Women* [online]. 2015 [cit. 25. 3. 2015] Dostupné z: <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/CEDAW/Pages/Introduction.aspx>

OHCHR.ORG. *Committee on the Elimination of Racial Discrimination Rights* [online]. 2015 [cit. 25. 3. 2015] Dostupné z: <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/CERD/Pages/CERDIntro.aspx>

OHCHR.ORG. *Committee on the Rights of Persons with Disabilities* [online]. 2015 [cit. 25. 3. 2015] Dostupné z: <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/CRPD/Pages/CRPDIndex.aspx>

OHCHR.ORG. *Committee on the Rights of the Child* [online]. 2015 [cit. 25. 3. 2015] Dostupné z: <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/CRC/Pages/CRCIndex.aspx>

OHCHR.ORG. *Current Membership of the Human Rights Council, 1 January - 31 December 2015 by regional groups* [online]. 2015 [cit. 4. 3. 2015] Dostupné z: <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/Pages/MembersByGroup.aspx>

OHCHR.ORG. *Human Rights Bodies* [online]. 2015 [cit. 4. 3. 2015] Dostupné z: <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/Pages/HumanRightsBodies.aspx>

OHCHR.ORG. *Human Rights Committee* [online]. 2015 [cit. 25. 3. 2015] Dostupné z: <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/CCPR/Pages/CCPRIntro.aspx>

OHCHR.ORG. *International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights* [online]. 2015 [cit. 25. 3. 2015] Dostupné z: <http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/CESCR.aspx>

OHCHR.ORG. *Mission Statement* [online]. 2015 [cit. 25. 3. 2015] Dostupné z: <http://www.ohchr.org/EN/AboutUs/Pages/MissionStatement.aspx>

OHCHR.ORG. *Special Procedures of the Human Rights Council* [online]. 2015 [cit. 25. 3. 2015] Dostupné z: <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/SP/Pages/Introduction.aspx>

OHCHR.ORG. *United Nations Human Rights Council* [online]. 2015 [cit. 25. 3. 2015] Dostupné z: <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/Pages/AboutCouncil.aspx>

OHCHR.ORG. *Universal Periodic Review* [online]. 2015 [cit. 25. 3. 2015] Dostupné z: <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/UPR/Pages/UPRMain.aspx>

OHCHR.ORG. *Zeid Ra'ad Al Hussein* [online]. 2015 [cit. 4. 3. 2015] Dostupné z: <http://www.ohchr.org/EN/AboutUs/Pages/HighCommissioner.aspx>

OSN.CZ. *Oficiální seznam indikátorů MDGs* [online]. 2015 [cit. 22.4.2015] Dostupné z: <http://www.osn.cz/soubory/officiallist2008-cze.pdf>

UN.ORG. *History of the United Nations* [online]. 2014 [cit. 18.12.2014] Dostupné z: <http://www.un.org/en/aboutun/history/index.shtml>

UN.ORG. *Millenium Declaration* [online]. 2015 [cit. 22.4.2015] Dostupné z: <http://www.un.org/en/development/devagenda/millennium.shtml>

UN.ORG. *Protect Human Rights* [online]. 2014 [cit. 18.12.2014] Dostupné z: <http://www.un.org/en/sections/what-we-do/protect-human-rights/index.html>

UN.ORG. *The Universal Declaration of Human Rights* [online]. 2014 [cit. 18.12.2014] Dostupné z: <http://www.un.org/en/aboutun/history/index.shtml>

WORLDBANK.ORG. *France Overview* [online]. 2015 [cit. 20.4.2015] Dostupné z: <http://www.worldbank.org/en/country/france/overview#1>

WORLDBANK.ORG. *China Overview* [online]. 2015 [cit. 20.4.2015] Dostupné z: <http://www.worldbank.org/en/country/china/overview>

WORLDBANK.ORG. *Romania Overview* [online]. 2015 [cit. 20.4.2015] Dostupné z: <http://www.worldbank.org/en/country/romania/overview>

WORLDBANK.ORG. *Argentina Overview* [online]. 2015 [cit. 20.4.2015] Dostupné z: <http://www.worldbank.org/en/country/argentina/overview>

WORLDBANK.ORG. *India Overview* [online]. 2015 [cit. 20.4.2015] Dostupné z:
<http://www.worldbank.org/en/country/india/overview>

WORLDBANK.ORG. *Nigeria Overview* [online]. 2015 [cit. 20.4.2015] Dostupné z:
<http://www.worldbank.org/en/country/nigeria/overview>

WORLDBANK.ORG. *Russia Overview* [online]. 2015 [cit. 20.4.2015] Dostupné z:
<http://www.worldbank.org/en/country/russia/overview>

SEZNAM ZKRATEK

EU	Evropská unie
OSN	Organizace spojených národů
OHCHR	Úřad vysokého komisaře pro lidská práva
MZV	Ministerstvo zahraničních věcí
HDP	Hrubý domácí produkt

SEZNAM TABULEK

Tab. 3.1 – Přehled komisařů

Tab. 3.2 – Členové rady pro lidská práva

Tab. 4.1 – Zápis do školy – primární stupeň (v %)

Tab. 4.2 – Zápis do školy – sekundární stupeň (v %)

Tab. 4.3 – Zápis do školy – terciální stupeň (v %)

Tab. 4.4 – Nezaměstnanost celková (v %)

Tab. 4.5 – Nezaměstnanost žen (v %)

Tab. 4.6 – Nezaměstnanost mužů (v %)

Tab. 4.7 – Zlepšení hygienických zařízení ve městech (% městského obyvatelstva s přístupem)

Tab. 4.8 – Přehled a oblast působení Amnesty International

Tab. 4.9 – Přehled působení Lékařů bez hranic

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 3.1 – Mapa plnění mezinárodního paktu o ekonomických, sociálních a kulturních právech

PROHLÁŠENÍ O VYUŽITÍ VÝSLEDKŮ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- беру на vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje bakalářské práce budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 5.5.2015

.....
jméno a příjmení studenta